

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— francoi

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nrul 11/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțămite publice și La-
deschis costă șirul 20 fr.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

3/15 Maiu

Fericit este neamul care posedă o co-
moară nestimată de amintiri eroice.

Constituind un neconținut prilej de
muștrare pentru generațiile trândave care
se târăsc într-o viață nevrednică de ele și
un neconținut indemn pentru cele care nă-
zuesc tot înainte, ele sunt cel mai puternic
factor de activare a mersului unui neam
pe calea grea a desăvârșirii și sunt, în a-
celaș timp, cel mai sigur capital național.

Căci, dacă în vremuri grele, — grele din
pricina unor împrejurări străine de voința
noastră, sau grele din pricina oboselei și a
intereselor materiale care ne copleșesc, — ne-
legiuirea dușmanului, ne poate răpi cele
mai esențiale drepturi câștigate după se-
cole de trudă și cu șiroaie de sânge, în
schimb, ce putere din lume ne poate opri
să nu ne aprindem sufletul la amintirea
clipelor glorioase și eroice ale trecutului?..

Ce putere din lume ne va putea
smulge din suflet astăzi viziunea întâmplă-
rilor care și-au luat începutul în Blaj a-
cum 64 ani în ziua de 3/15 mai?

Cine va putea face să dispară, din su-
fletul nostru, icoana profetică a lui Băr-
nuțiu, lămurind poporului, drepturile na-
țiunii române și proclamând în cele patru
puncte cardinale ale lumii hotărârile adu-
nării celor 40,000 care au reprezentat nea-
mul nostru acolo?

„Adunarea aceasta se proclamă de adu-
nare generală națională a națiunii române din
Transilvania“.

„Câmpul acesta pe care se ține prima
adunare națională română din Transilvania,
întru eternă aducere aminte a acestei lucrări
glorioase se va numi Câmpul Libertății pentru
totdeauna“.

„Națiunea română declară că vrea să
rămână pururea credincioasă înălțatului împă-
rat al Austriei și mare principe al Transilva-
niei, cum și Augustei case austriace“.

„Națiunea română depune jurământ de
credință către împăratul, către patrie și către
națiunea română“.

Cum să se șteargă tabloul celor
40.000 jurând pe Câmpia Libertății: „Nu
vom lucra niciodată în contra drepturilor și a
intereselor națiunii române, ci vom ține și
apăra legea și limba noastră română precum
și libertatea, egalitatea și frățietatea. Pe ace-
ste principii vom respecta toate națiunile ar-
delene, poftind egală respectare dela ele“.

Cu stânga pe inimă, cu dreapta ridi-
cată spre cer, înțiorată de marea taină a
conștiinței de sine și a sentimentului pro-
priei sale puteri cari i-se revela, așa a ju-
rat adunarea poporului român de pe Câm-
pia Libertății, fără multă vorbă, căci nu
veniseră aici pentru a culege lauri de re-
torică, ci pentru a așeza temelile națiunii
române.

De aceea nu a fost decât o singură
cuvântare, discursul lui Bărnățiu, cea is-
bucnire elementară a sentimentelor și a

năzuințelor cari se sbăteau vag în sufle-
tul multimei.

Când cei patruzeci de mii, s'au des-
părțit dela adunarea din Blaj, în ochii
fiecărui strălucia lumina neobicinuită
a hotărârii căci cuvintele ce le au-
ziseră nu au intrat pe o ureche spre a
ieși prin alta, ci s'au înfipt adânc în suflet
măturând resemnarea seculară care-i stă-
pânise.

Mulțimea tăcută, care se întorcea la
urma sa, nu mai era gloată de țărani io-
bagi, ci reprezentanți ai poporului român
liber, cari juraseră să moară pentru reven-
dicarea drepturilor sale: era oastea română
de care trebuia să se sfarme armatele re-
gulate ale maghiarilor.

Iar din masa intelectualilor, dintre
advocații cari își trăiseră traiul lor medi-
ocru între cancelarie și autorități, din rân-
durile preoților care-și vor fi avut și ei gri-
jile lor, deși nu strigan atât de tare după
pâne ca astăzi, se treziseră marii căpitani
Iancu, Butean, Balint, Axente și sutele de
prefecți, de tribuni și de centurioni, cari
au îngenunchiat în stătea rânduri trufia
asupritorilor.

Astfel din adunarea dela Blaj a ieșit
o epopee care va stăpâni pentru totdeauna
sufletul național, și a ieșit un capital poli-
tic din care trăim până astăzi, pierzând —
vai — în fiecare an câte ceva.

Au sfârșit de mult Lătra Libertății
de pe „Câmpia Blajului“, au turburat som-
nul Craiului munților furându-i crucea de
pe mormânt; an cu an sfășie opera lor po-

PLUGARILOR

I

La voi prin rariști de pădure
Isvoarele în noapte plâng,
S'aude moara de pe luncă
Și cântă paserile 'n crâng.

Doinesc pe pajști ciobănașii...
Când îi ascuți, întineresti,
Iar râurile duc în lume,
Duc cântecele bătrânești.

La voi gândesc cu jale-acuma
Și par'că ard în foc pe rug,
Vai! cine ar putea să schimbe
Povestea boilor din jug?!

II

Voi blânzi îl îmbiați cu pâne
Pe ticălosul ce vă bate,
Din munca voastră fără samă
Inalță cei bogăți palate.

Dar dacă s'ar schimba în aur
A voastre lacrimi și suspine,
N'ar fi ca voi popor pe lume,
N'ar duce-o mândri regi mai bine!

Ni soartea însă trist legată
De plugul cel tocit în glie,
Iar când e vrajbă 'n lumea mare
Vă duce Neamtu 'n cătănie.

A. Cotruș.

Mihailă Gritta.

O icoană din trecutul Munților-Apuseni.

Vremea, în valurile ei pururea călătoare,
spală și duce cu sine faptele oamenilor, de al că-
ror nume nu se loagă nici un lucru însemnat și
vrednic de pomenire. Faptele cele bune și fru-
moase însă rămân neșterse de veacuri, iar valul
vremii trecătoare se rostogolește în marea cea ne-
sfârșită a vecinicii, fără să le atingă. Mărcia lor
covârșește lumea întreagă, vestind numele acelora,
cari le-au săvârșit.

Glasul faptelor a păstrat neuitat și numele
lui Mihailă Gritta, al fruntașului celei mai vechi
fanii de moși din Munții apuseni. Nu e om de
bine în munți, care să nu fi auzit de Gritta Miha-
ilă, care a ridicat din cheltuiala lui șapte biserici
românești. Da, șapte biserici a zidit Gritta cât a
trăit! Unde numai auzia, că oamenii due lipsă de
un lăcaș dumnezeesc, unde să-și poată mângăia
sufletele, să-și poată revărșa în rugăciuni credința
și să-și păstreze limba și obiceiurile strămoșești,
Gritta alerga îndată la fața locului, își deslega
desagii, cari-i purta tot în spate, și număra gal-
binii căi erau de lipsă pentru ridicarea casei lui
Dumnezeu.

Văzând aceasta, mulți se întrebau în sine,
că oare de unde va fi avut Gritta atâta potop de
bănet, să zidească el șapte biserici?

— „Să vă spun de unde!“ — povestea un
băiaș bătrân din Roșia:

Zice, că odată pe când Gritta Mihailă era la
baia lui, la „Despicată“, cum îi ziceau, ca să mai

vadă ce și cum e pe-acolo, numai iată, că se în-
tâlnește înaintea lui cu un moș bătrân cu barbă
albă și lungă până în brâu. Iși dau ei frumos bi-
nețele, ca oamenii, cari nu s'au mai văzut, și din
una din alta, prind a da în vorbă despre băi-
șaguri.

Și povestind ei așa, din vorbă 'n vorbă, moș-
neag îi spune lui Gritta, că în tinerețele sale și
el a lucrat în baia dela „Despicată“ și încă cu
mare noroc, căci a găsit un berechet. Și bătrânul
se moie totodată să-i arate lui Gritta locul, unde
a aflat el bogăția cea mare de aur.

Firește, că Gritta a primit cu amândouă
mănuile sfatul moșneag și au intrat amândoi în
baie. Când au ajuns la un loc, moșul s'a oprit zi-
când că Gritta:

— Aici să sapi!

Gritta la vorba asta n'a mai stat pe gânduri,
fără s'a pus pe lucru și — sapă băiete!

Ce să vezi? De-abia a ajuns să sloboadă o
pușcătură, ca să despice peatra, și iată niște bul-
gări de aur, tot ca ouăle cele de găscă. Așa aur
frumos și greu, n'a mai văzut băiaș din Roșia. Și
pe loc și-a strâns Gritta din locșorul acela a ătia
bruși de aur curat, de și-a umplut o păreche de
desagi și a mai și rămas. L'ar mai fi îndesat
Gritta și pe ala, dar nu mai țineau desagi. Vă-
zând, că n'are unde-l pune, s'a hotărât să plece
deodată cu desagi acasă, să-i golească și apoi să
se întoarcă iarăși la baie să s'apuce de săpat mai
departe.

Și așa au ieșit din baie amândoi, Gritta și

litică. Dar cultul acestor eroi cine-l va putea smulge din sufletele noastre?

Aceasta nu stă în puterea nici unui factor străin de noi, iar noi am fi un neam blestemat de D-zeu dacă am lăsa să se stingă.

*

Cu pietate să ne întoarcem spre marile zile trecute, cari ne vorbesc de puterea poporului nostru și căutând a prinde firul încrederii în această putere pe care pare că am pierdut-o astăzi să ne întrebăm:

De unde a izvorit, în câteva zile atâta energie, atâta înțelepciune, atâta pricepere politică și militară, atâta abnegațiune?

Nu suntem și astăzi același popor?

Nu suntem astăzi relativ mai bine organizați? De unde valoarea și vitejia de atunci și marazmul de astăzi!

Fără îndoială, că în esența lui, sufletul național nu s'a schimbat. Popoarele sunt rezervoare de energie eternă, cari pot fi valorificate oricând.

Această energie însă, ca în orice alt domeniu, tot așa și aici, nu se poate manifesta decât prin mișcare. Numai astfel energiile latente devin forțe dinamice, cari se impun acelor cari le nesocotesc.

Acesta este secretul mișcărilor dela 48.

Când veștile turburărilor dela Viena și Budapesta au bătut până la poartă poporului român, aducând cea mai mare descriere în rândurile intelectualilor îngrijăți de soarta neamului lor, numai un singur lucru a salvat cauza noastră.

Acesta a fost lozincă:

„Să mergem la popor”, „să consultăm poporul”.

Dacă cele câteva sute de intelectuali nu s'ar fi pus în contact cu acest imens rezervor de energie care este poporul nostru, zădărnice ar fi fost toate preocupările lor.

Toată agitația lor s'ar fi sfârșit de nepăsarea maghiarilor. Iancu ar fi continuat să-și ducă traiul năl de provincie, Șaguna nu ar fi intrat prin fapte pozitive o încreștătoare epocă a neamului său.

Să fim convinși că numai în contactul cu marea masă a neamului se pot reface sufletele noastre. Acolo putem să recâștigăm încrederea în vigoarea acestui neam. În rândurile milioanele de suflete ale unui neam în orice moment dormitează elemente hotărâte care pot să înscrie pagini în istoria lui.

În marile momente naționale ele se trezesc și atunci dau timbrul eroic al unei epoci. Ori de câte ori viața acestui neam ajunge, într'un impas, ori de câte ori o mare chestiune de existență a lui bate la ușă să nu așteptăm mântuire dela abilități diplomatice sau dela mila unuia și altuia ci să ne adresăm cu încredere Lui. Să consultăm Poporul. El va oferi mijloace pentru apărarea propriei sale cauze, iar în contact cu El, în asemenea momente, cei mai nehotărâți și mai sceptici dintre noi, pot să devie niște lei.

INTERNE

Situația politică. Deocamdată în lumea politică ungurească s'a înstăpânit din nou nesiguranța. Ministrul-șef al cabinetului e hotărât după cum am amintit, să pună în discuție vineri în cameră izraș reformele militare, iar tabăra lui Jusztik va continua la rândul ei obstrucția tehnică. Un moment nou, care agită optimismul unora, e numai, că primul-ministru l-a atras pe neașteptate în contactul preocupărilor pe faimosul yago al politicii ungurești, pe Géza Polónyi. Se afirmă din mai multe părți, că Polónyi ar fi zădărnicit tratativele cu intrigile sale, provenite dintr'un sentiment de pășărire și izolare. Acum, când Lukács cere să-l îmbuneze dându-i și lui o importanță, și chiar în momentul cel mai critic, se crede că vor dispărea intrigile și că Polónyi va milita însuși pentru înțelegerea cu guvernul. E o vagă speranță numai și deslegarea problemei atârână dela alți factori de o greutate mult mai însemnată.

Pentru a preveni anevoințele stărnite de obstrucție în calea reformelor militare, guvernul — după cât amintim ziarele din apropierea lui — va recurge la expedientul unui așazis provizoriu militar. În acest scop au avut loc consilii de mi-

niștri atât în Budapesta cât și în Viena. În Viena, ministrul-șef al cabinetului austriac, contele Stürgkh, ar fi convins pe colegii săi, că pentru cazul nereușitei lui Lukács, provizoriul militar ar înfățișa singura soluție momentană. În proiectul provizoriu contingentul de recruți s'ar cifra conform reformelor generale și se crede că un asemenea proiect să fie pasabil atât în camera austriacă cât și în cea ungară. Hotărârile consiliului de miniștri ungar în chestiune, nu se cunosc încă. Corespondența „Politikai Értésítő” desminte chiar existența acestui plan al guvernului.

*

Starea spiritelor în sânul partidelor din opoziție e surescitată și nefavorabilă guvernului, în vreme ce în sânul partidului guvernamental se aud iarăș mai distincte glasurile cari cer o procedură mai sumară împotriva obstrucției. Partidul lui Jusztik este convocat pe mâine, joi, seara la o conferință, în care să se fixeze definitiv atitudinea partidului.

*

În clipa din urmă primim informația, că azi ministrul-șef al cabinetului Lukács a avut o convorbire de trei ceasuri cu Polónyi, lămurindu-se din nou sorțile unei înțelegeri cu obstrucția. Tratativele deci vor fi reluate. Asupra sorților acestor noi tratative planează multă nesiguranță. Discuția asupra reformelor militare, în urma celor întâmplate azi, nu se vor continua vineri, ci abia în ședința de luni a camerei.

*

Pseudoreforma electorală în Ungaria. Sub acest titlu ziarul „Die Zeit” din Viena scrie la loc principal:

Comunicatul d-lui Jusztik a revelat în sfârșit „principiile” reformei electorale cu care va fi înstrătată Ungaria, din grația partidului liberal. Nimeni nu va putea citi punctele acestui proiect de lege, fără a se înveseli mai ales decât își va aduce aminte de cuvintele coturnice cu care le-a lansat premierul dr. Lukács, acum 15 zile, în discursul său de program. Ministrul a anunțat atunci o reformă electorală „pe baza absolut liberală și democratică”. Iar acum se ivește acest jāt monstruos, cu cinci categorii principale, cu numeroase subîmpărțiri, cu grupuri de cetățeni care cu 20 ani devin alegători, alții cu 24, alții iarăș cu 30 ani, acest încâlțit haos de cens după etate, avere, cultură.

Aceasta e deci reforma, pregătită de șapte ani de zile, și care era menită a moderniza dreptul electoral ungar, cel mai înapoiat în Europa!

moșul și au pornit-o pe cărarușă, care duce pe după coasta muntelui de vale. Dela o vreme însă, fiindu-i grei lui Gritta desăgii de pe umere, s'au pus o leacă jos, la umbra unui raga înflorit, să se odihnească puțin. Atunci Gritta răsufând de ostenală și-a luat pălăria din cap și ridicându-și ochii spre cer a început a se ruga lui Dumnezeu, mulțumindu-i cu inima ferbinte, pentru comoara, de care l'a învrednicit. Moșneagul cu barba albă se aita la el cu bunățate, iar după ce Gritta își isprăvi rugăciunea, îl întrebă zicându-i:

— Spune-mi acum, ortaco dragul meu, ce ai de gând să faci cu atâta aur?

— O, dragul meu și al lui Dumnezeu, răspunse Gritta, eu biândeaft mare dar mi-a dat Tatăl ceresc, dar pentru secul, ce-l am eu, mai e-ăș zice, că nu mi-a dat destul. Să nu crezi, moșule dragă, că bănețul ăsta eu îl voi folosi spre desfătarea trupului meu, sau spre gustarea bunurilor din lumea aceasta. Nu. Eu sunt prea mulțumit, har Domnului, eu cât mi-a rânduit Dumnezeu, eu că trăiesc de pe o zi pe alta, împlinind sfântă voia Lui. Inima mea însă, plânge de jale, când văd, că oamenii noștri din munți sunt atât de săraci și de năcăjiți, de n'au nici biserică unde să se închine lui Dumnezeu.

Dorința inimii mele este așadar, moșule dragă, ca darul acesta scump, ce mi-l'a trimis Dumnezeu, să-l folosesc tot spre mărirea Lui: să ridic biserică. Și cu ajutorul Tatălui ceresc mă voi și apuca de lucru.

Din aurul acesta voi tot împărți prin sate,

până ce voi ajunge la cel din urmă ban, numai să-mi ajute bunul Dumnezeu, să-mi văd dorința asta împlinită.

— Să-ți ajute Dumnezeu! — grăi moșul cu fața strălucitoare de bucurie. Și când gătu vorba asta, înaintea lui Gritta s'a făcut deodată luană mare, care i-a luat vederile. Când a deschis ochii, bătrânul pierise ca o nălucă și nu l'a mai văzut, cât a trăit.

Atunci a înțeles Gritta, că bătrânul, care s'a prins ortac cu el nu a fost altcineva, decât vâlva cea bună a băii dela „Despicata”.

Întărit în credință prin semnul acesta prea înalt, Mihailă Gritta și-a început lucrarea binefăcătoare dupăcum l'a fost pus gândul. A început a cutreera cu desăgii în spate satele moșilor din Munții-apuseni, ca un apostol și unde era lipsă de biserică, scotea și număra galbinii, din cari să se poată ridica.

În același timp sfătuia și îndemna pe oameni și cu graiul să țină cu sfințenie la credință și la biserică lor strămoșească.

Aurul în baie la „Despicata” a ținut șapte ani și așa Gritta cu ajutorul lui și al lui Dumnezeu a zidit șapte biserici. Iar în apropierea băii „Despicata”, ca semn de mărturie și de pomenire despre mișcarea, ce s'a întâmplat cu dânsul, a ridicat o cruce frumoasă de piatră, care și astăzi se poate vedea.

Numele lui l'a spălat însă ploaia, și poate că

Pe ros dîntele vremii și de pe părății bisericii zidite de dânsul, dar în inima moșilor trăiește și va trăi pururea amintirea numelui și a faptelor lui Mihailă Gritta din Roșia.

Maria Cioban.

HORIA.

Intr'un amurg cernit de toamnă
Stegarul vremurilor moarte
Din preajma unei văi tăcute
Neîmpăcat cu trista soartă
Privește'n zarea gânditoare.
Și când un vânt domol adie,
În mintea lui, frumos și dulce
Un stol de gânduri reînvie:

Nu mai răbdăm acum nimica
Cu arme face-ne-om dreptate
Precum Ți-am cuvântat odată
Prealuminat împărate.
Copiii câmpurilor mândre
Vor alerga cu mic cu mare
Să fărâșim în țandări jugul
S'avem și noi vre-o sărbătoare.

Ce tunet va tuna prin codrul
Asupritorilor de veacuri

Chestionarul nostru

Observațiile și concluziile redacției

In locul sufragiului universal, egal și secret d. Lukács aduce un sistem care nu împlinește nici una din aceste condiții și care, dacă e să cuprindă un principiu, are ca bază neegalitatea drepturilor.

Nicăiri nu s'a văzut ceva atât de forțat și de cărpocit. Din fiecare șir se întrezărește teama să nu se dea prea mult, fiecare cuvânt e dictat de sgârcenie și de lăcomie. Au șubredă danie, „pușin dar nu din inimă”.

Proiectul acesta arată limpede cât sunt însă de puternice în partidul guvernamental coteriile care voesc să împedecă cu toate mijloacele o reformă electorală dreaptă, justă și cinstită. Se simțeste mâna lui Tisza, care tot mai mult trage îndărăt.

Dr. Lukács este demult cunoscut ca politician precaut, foarte precaut, care bucuros se dă în lături din calea piedecilor. Ar fi trebuit să producă o minune pentru a putea mulțumi atât pe Tisza reacționarul cât și pe radicalul Justh.

Dar proiectul de compromis ce a prezentat partidului justhîst e imposibil. Dacă după pretențiile sale de până aci s'ar mulțumi cu un asemenea fleac, d. Justh ar fi de rușine în fața opiniei publice.

Reforma electorală a premierului Lukács este principiar greșită iar practic, ca mijloc de compromis, e absolut fără valoare, și dacă nu va fi înlocuită cu alta, era Lukács va avea o durată scurtă.

*

Trei soluții. În legătură cu zădărnicierea negocierilor dintre ministrul-președinte Lukács și Justh, ziarul *Neue Freie Presse* scrie următoarele rânduri, vădit inspirate de guvernul ungar: De acum guvernul ungar trebuie să ia o hotărâre. Se pot imagina trei soluții. Cea dintâi ar fi, ca tratativele să fie reluate totuși în cele din urmă. Știrile din Budapesta par a indica lucrul acesta. A doua soluție ar fi ca majoritatea să se decidă pentru luptă în contra obstrucției în parlament. Dar Lukács n'are nici o înclinare spre astfel de soluții rigide, pentru că aceasta e în contradicție cu personalitatea lui. A treia soluție ar fi *dissolvarea camerei*. Se impune însă întrebarea, dacă coroana fire-ar aplecată să recurgă la un expedient atât de sumar? Și se mai impune și întrebarea dacă noile alegeri schimbare-ar raporturile numerice de azi ale partidelor? Majoritatea nu poate să fie mai mare și partidul lui Justh nu poate să iasă cu un număr mic de mandate din alegeri.

Când buciumul din munții falnici
Va cerne'n scumpele meleagnuri
Fiori prevestitori de moarte!
Cucernic plânsset de fecioară
Și strigăt dureros de mamă
Va fi'n nefericita țară.

Ne vom lupta cu toții bine
Doar' lupta noastră este sfântă
Din înălțimile senine
Stăpânul bine o cuvântă.
Asupritorilor nemernici
Cavine-se acum răsplată
Căci ne-au croit în cursul vremii
O soarte prea îndurerată...

Un zvon nelămurit de ramuri
Il cheamă 'n lunca ofilită,
Și domnul sufletelor bune
Cu fruntea palidă 'ngrădită
Cu alte gânduri, alte doruri
Inceț, spre ea-ș îndreaptă pasul.
— El poartă în adâncul firii
Și bucuria și năcazul.

Vasile Stolicănea.

Să contribuim la fondul ziaristilor
români din Ungaria! Orice dar este a
se trimite la adresa Institutului de cre-
dît și economii „Ardeleana” în Orăștie —
Szászváros.

Chestionarul d-lui Gilu, pe care publicându-l-am luat asupra-ne, trebuie s'o mărturisim cu regret că n'a deșteptat în publicul nostru cetitor interesul cuvenit și, probabil, acesta va fi și sentimentul autorului său...

Intru cât ne privește, în afară de constatarea interesului... sărac al cetitorilor noștri, ne-am ales totuși cu oarecari orientări prețioase în ceiace privește preocupările, lumea sufletească *gustul* cetitorilor noștri de ambe sexe și de diferite vârste.

Ținem, însă, să accentuăm, că dintre toate răspunsurile abia 2—3 s'au ridicat, prin indicațiile lor, de-asupra *gustului personal*, cu toate că, o repetăm, și din aceasta se pot trage învățăminte folositoare.

Pentru aceea am redat în mod fidel cuprinsul acestor răspunsuri.

Trecând în revistă întrebările din chestionar, observăm la primul punct, că politica e aproape cu totul lăsată... în seama bărbaților. Sexul frumos sau — fiindcă e vorba de politică — sexul slab se mărginește aproape numai la literatură, mod, educație, gospodărie și adesea la informații.

Deși regretăm pe de-o parte, că, date fiind împrejurările noastre, femeia nu ține să se „adancească” în politică, ne bucurăm pe de alta că foiletonul „Românului” și „Litere, Arte, Științe”, rubricile cari prezintă prin excelență cultură, au găsit un contingent așa de frumos în rândul femeilor și în general între cei mai mici ai familiei. Fiindcă trebuie să recunoaștem, că bărbatul, după ce a pus capăt... pustiului, în majoritatea cazurilor, prea puțin se mai îndeletnicește cu cele literare... În schimb el este mușterul cel mai statornic al rubricilor noastre politice.

Am mai constatat apoi că rubrica cetită de ficine — ca la orice ziar de altfel — e a informațiilor.

Trecând la celelalte trei întrebări, cari se adresează dezideratelor publicului cetitor, reținem următoarele:

1) Pentru rubrica „Litere, Arte, Științe” pe care ținând seamă de răspunsuri, o bănuim, ca și foiletonul, cea mai cu drag cetită — publicul reclamă completări și publicarea ei zilnică. O voce sau două s'au exprimat că ziarul având foileton îngrijit, cu proză și versuri, ar fi de prisos rubrica „Litere Arte Științe”, iar după o altă părere că la această din urmă rubrică n'ar fi să se publice literatură.

2) Știrile politice ca și informațiile s'a cerut adesea să fie mai proaspete.

3) Îndeosebi din partea cetitoarelor noastre s'a cerut completarea ori, cu alte cuvinte, „modernizarea” cronicii noastre feminine și deschiderea unei rubrici noi pentru copii (povești, ghicitori, literatură infantilă).

4) Ni-s'a cerut să dăm o mai mare extensiune rubricii pentru economie.

5) S'a cerut literatură umoristică și polemici glumețe.

6) Să mai amintim dorința manifestată de câteva ori de a ne feri de pseudonime și citate străine, de greșeli de tipar, de atacuri personale, de literatura decadentă ori soră cu ea; dorința de a crește numă-

rul paginilor ziarului nostru în zi de sâmbătoare ca și în zilele de lucru — și... în sfârșit: de a scădea costul abonamentului!

*

De un singur lucru se pare că n'au ținut seamă unele dintre persoanele cari au răspuns chestionarului nostru: că ni-e permis — mai cu seamă — să fim săraci...

Noi cari zilnic muncim, cari zilnic experimentăm în gazetărie, cari avem zilnic sub ochi modele din presa străină, îndeosebi noi profesioniștii nizuim să dăm publicului român un ziar din zi în zi mai bun sub toate raporturile — și am dori să aducem chiar și îmbunătățiri pe cari publicul nu ni le-a cerut...

Ca la ori ce ziar însă, redacția „Românului” se găsește în imediata apropiere a administrației, care nu se ține decât de socoteli... Pesimismul dela administrație, pricinuit de polițe neachitate, de întârzierile de plată ale abonamentelor etc. stă veșnic în drumul năzuințelor noastre... Mă-rind ziarul trebuie mai multă hârtie, trebuie mărit personalul tehnic, cel de expediție, mărit personalul de redacție (azi 5 la număr abia...).

Înțelegem că cele mai multe dintre răspunsuri au fost inspirate de modelul gazetelor maghiare. Și pe sfântă dreptate mulți se vor fi întrebând pentrue n'un putea susține noi, un popor de aproape 4 milioane, măcar o gazetă mare, când maghiarimea și jidovimea țării acesteia susține și face să înflorească zeci de „hirlap”-uri și „naplo”-uri?!

Deși, în paranteză fie zis, sufletul nostru latin nu poate mistui zilnic cogeamite volume groase de ziar, cum o face germanul, care stăruiește ceasuri întregi lângă paharul cu bere, cu „blat”-ul său în mână, trebuie să recunoaștem că vitregia împrejurărilor sub cari trăim ne poruncește să facem din ziar adăpostul sufletului românesc în înțelesul cel mai larg al cuvântului.

Pentru aceasta însă publicul românesc cetitor de ziare are cuvântul!... Abonații noștri de azi să dibăcească pe abonații noștri de mâine. Abonații ziarelor maghiare — cel puțin 5000 la număr — să renunțe la proza jidovească șovină veșnic insultătoare pentru noi!

Nizuința noastră este să avem un serviciu telefonic zilnic cu Budapesta și Bucureștii, pentru ca să avem știrile politice și informațiile proaspete, iar nu să ne „inspirăm”, — ca să nu folosim alt cuvânt — din ziarele străine.

De oare-ce însă știm, că publicul, în marea lui majoritate, așteaptă tot inițiativa... sărăciei noastre, ne vom nizu să răspundem în răstimp de câteva luni unora din îndreptățitele lui desiderate făcând o seamă de nouisacrificii în speranța că ele vor fi răsplătite prin... abonamente sigure și achitate la timp.

Anume:

1. Vom îmbogăți treptat rubrica „Litere, Arte, Științe”, cu tot felul de material instructiv și folositor, din domeniile indicate în titlul acestei rubrici. Literatură pură vom publica și aici întru cât cea dela foia o

socotim insuficientă atât pentru publicul cetitor, cât și pentru a încuraja și manifesta munca unor talente tinere.

2. Cu începutul celui de al treilea an al „Românului”, dacă nu chiar din toamnă, vom organiza un serviciu telefonic zilnic cu Budapesta și Bucureștii pentru a fi în rând cu ziarele maghiare și cu cele din România în ce privește actualitatea știrilor de tot felul, nădăjduind că măcar prin asemenea sacrificii vom scuti presa maghiară de o seamă dintre abonații săi „valahi”.

3. In timp și mai scurt sperăm să putem îmbunătăți cronică feminină „modernizând-o” în spiritul unor deziderate.

Rubrica pentru copii, fără s'o ștergem din programul nostru de mâne, o lăsăm în seama unui viitor mai îndepărtat.

4. Pentru rubrica noastră economică nutrim aceeași speranță ca și pentru cronică feminină.

5. In locul literaturii umoristice și polemice glumețe, avem deocamdată „rașiștea”.

6. La gândul de-a chema la datorie pe cei ce păcătuiesc împotriva neamului lor nu putem renunța. Une-ori, poate, — neavând posibilitatea să cunoaștem adevărul direct, iar unele acuzații fiind răsbunătoare și pătimase,—vom face probabil și nedreptate... Preferim însă să reparăm a doua zi o greșală decât să lăsăm vinovați neurmăriți.

Literatura simbolistă și decadentă nu intră în programul nostru.

Îmbunătățirile dorite de noi ca și de cetitori și înșirate mai sus, repetăm, implică creșterea numărului paginilor, implică cheltuieli. Deci ele implică sprijinul efectiv al publicului românesc.

Îl solicităm și-l așteptăm.

EXTERNE

Pagubele comerțului român din cauza închiderii Dardanelor. In Galați reprezentanții comerțului galățean au ținut o adunare la camera de comerț, în care d. S. Focșăneanu în numele exportatorilor a schițat pagubele suferite de comerțul galățean în general și de exportatorii de cereale în special, și l'a rugat pe d. Fernic să intervie pentru a se face demersurile necesare ca să se curme situația de azi.

D. Fernic după ce a ascultat doleanțele comercianților, a expediat d-lui Nenițescu, în numele tuturor reprezentanților comerțului galățean, următoarea telegramă:

„Comercianții din Galați, exportatorii de cereale, chereștele, importatorii de coloniale, manufactură, agenții de vapoare, întruniți azi la camera de comerț, au protestat contra pagubelor enorme cauzate întregului comerț prin închiderea Dardanelor. In numele lor vă rog să le ocrotiți interesele, stăruiind pe lângă înaltul guvern ca să facă demersurile necesare pentru o mai grabnică deschidere a Dardanelor și la timp a face rezervele cuvenite pentru despăgubirile pe cari eventual le-ar cere toate celelalte state păgubite.

O amenințare a împăratului Wilhelm. O neliniște și agitație de nedescris a cauzat în Germania știrea venită din Paris despre o declarație a împăratului Wilhelm, în care împăratul a amenințat provincia Alsacia Lorena cu eventuala suspendare a constituției.

Ziarul francez din Paris „Matin” a adus a-nume următoarea știre: împăratul Wilhelm după ce și-a isprăvit afacerile în Karlsruhe, a plecat la Strassburg, ca să treacă în revistă garziona de acolo. In onoarea împăratului s'a dat un prânz în palatul guvernatorului. Împăratul, care este foarte supărat pentru atitudinea ce a luat-o dieta provinciei Alsacia-Lorena, a spus guvernatorului provinciei, Zorn von Bulach următoarele:

„Dacă tot așa va merge și mai departe, voi strivi constituția voastră. Până acum îmi cunoașteți numai partea cea bună; dar, nu este exchis

că o să-mi cunoașteți și partea cea rea. Da, dacă la voi nu se va face o schimbare, atunci voi face din Alsacia-Lorena o provincie prusiană.

Declarația aceasta severă a împăratului Germaniei se referă la hotărârea luată de majoritate în dieta provincială, ca Alsacia și Lorena deneagă contribuția la lista civilă. Imediat după luarea acestei hotărâri dieta a votat neîncredere guvernului imperial, pentru că acesta a retras o importantă comandă a statului dela fabrica de arme din Grafenstadt pe motiv, că această întreprindere fiind alsaciană, din punct de vedere patriotic, nu e deamă de încredere.

Presa liberală din Germania urgitează demințirea oficială a acestei știri, și deși din scrisorile ei se vede, că consideră incidentul de fapt împlinit, totuși protestează contra lui. In dieta din Alsacia-Lorena majoritatea este compusă din clericali și socialdemocrați, cari îndată la începerea sesiunii dietale au grăbit să elimineze darul împăratului. Aceasta i-a înverșunat pe liberali, dar mai cu seamă afacerea cu uzina din Grafenstadt și din cauza aceasta au votat guvernului neîncredere.

Se zice, că la prânz, împăratul Wilhelm a fost informat în numele guvernului despre stările din Alsacia-Lorena de deputatul von der Scher, cu care împăratul a vorbit timp îndelungat.

Ziarul „Berliner Tageblatt” într'un articol de fond numește o eventuală suspendare a constituției de o lovitură de stat și samavolnicie, deoarece constituția a dat-o Alsaciei și Lorenei consiliul imperial și prin urmare fără învoirea acestuia nu se poate suspenda.

O mare luptă sângeroasă în Mexico. O telegramă din New-York anunță, că aproape de Canejos spre sud dela granița Statelor Unite, pe un câmp întins s'a dat o luptă sângeroasă între trupele guvernului și revoluționari, care a ținut întreagă ziua și s'a sfârșit cu înfrângerea revoluționarilor. Aceștia au pierdut 10 tunuri și după știrile sosite, dar încă neconfirmate, ar fi căzut în luptă de ambele părți 14.000 oameni. Numărul morților e enorm. Giuseppe Garibaldi, nepotul marelui luptător italian pentru libertate a sosit la Mexico și și-a imbiat serviciile sale președintelui Madero. Garibaldi a luptat și ocaziunea răscoalei din anul trecut contra domniei lui Diaz, în tabera lui Madero.

Viitorul ambasador francez la Viena. Ziarele din Paris se ocupă cu vacanța postului de ambasador la Viena, subliniind cu insistență numele deputatului Deschanel. „Echo de Paris” comunică, că Deschanel ar fi gata să accepte postul, dacă, bineînțeles i-s'ar oferi.

Deschanel a conferit ieri, timp de o oră cu primul-ministru Poincaré și l'a lămurit asupra misiunii sale balcanice, precum și asupra audienței sale la M. Sa împăratul Francisc Iosif

Postul de ambasador la Viena va trebui să fie ocupat în cel mai scurt timp, căci și actualul însărcinat de afaceri al Franței va pleca în curând de acolo, urmând să fie numit la secretariatul general al Franței din Maroco.

Marschall numit ambasador la Londra. Din Berlin o telegramă anunță: baronul Marschall von Bieberstein este numit ambasador la Londra.

Ziarul francez „Le Temps” într'un foarte interesant articol arată cine e în realitate baronul Marschall:

Personalitatea baronului Marschal, spune marele ziar parizian, e puțin cunoscută de marele public și totuși, nu există în Europa un diplomat care să se poată compara cu dânsul, dacă se ia în seamă opera pe care a îndeplinit-o.

Când, în 1897, a luat locul baronului Saurma de Jeltsch, avusese în fața lui o carieră onorabilă, strălucită chiar, dar nu de natură ca să lase urme în istorie.

Mai întâi magistrat, apoi reprezentant al marelui ducal Baden în consiliul federal, a fost pus în 1890 de către cancelarul Caprivi în fruntea ministerului de externe. In acest nou post, d. de Marschall a arătat mari calități. A negociat și a apărut în fața Reichstagului tratatele comerciale.

Unul din acele incidente absurde, cari schimbă în toate țările situațiile politice, fără să aibă însă importanță politică, anume procesul Leckekrt-Lutzow și Tusch, a creat baronului de Marschall dificultăți, cari l-au determinat la o retragere momentană.

D. de Bülow îi luă locul în mod interim. In acelaș an, d. de Marschall fu numit ambasador în Turcia.

Aci, de cincisprezece ani, se afirmă măiestria lui. Poziția dominantă pe care o ocupa Stratford de Retchffe la Constantinopol, pe vremea războiului Crimeei, a știut să și-o asigure d. de Marschall.

Sub vechiul regim, el era inspiratorul zilnic al sultanului și zi cu zi, tot mai tare se înodau legăturile de interese între cele două imperii. Vizita lui Wilhelm al II-lea a confirmat în curând aceste legături prin apropierea personală a suranilor.

Instructorii germani au devenit sufletul armatei otomane. Turcia europeană și cea asiatică se transforma într'un relief economic german. Seninarea, în 1899, a primului contract referitor la Bagdad, rezolva în folosul Germaniei problema căilor de comunicație trans-asiatice.

Germanii câștigau în Turcia milioane și la aceste beneficii imediate se adaogă o stăpânire ipotecară ce se aștepta pentru viitor.

D. de Marschall, realist în politică, a mers drept la ținta pe care o urmărea. Înțelegea că stăpânul Constantinopolului, și ca să ajungă aici pus Germania în serviciul Turciei.

In lichidarea chestiei armenesti, în război cu Grecia, în chestia cretană, în chestia macedoneană, a fost turc într'ouate.

Bismarck spunea: „Sunt englez în Egipt”. d. de Marschall a spus: „Sunt turc în Turcia”.

Printr'o capo-d'operă de dibăcie, s'a priceput așa de bine să convingă pe turci despre sentimentele sale, ca nici căderea lui Abdul Hamid, nici anexarea celor două provincii turcești de către aliatale Germaniei, n'au modificat situația.

Intre faptele, cari osândeau Germania și asigurările ambasadorului ei, care o prezenta ca nevinovată, turcii au sacrificat faptele și au primit asigurările.

Baronul de Marschall a rămas prietenul mâna întâia, fără ca somațiunile din 1908 sau leviturile de tun din 1911 să altereze încrederea bună pe care o pusese într'insul poarta.

Ferberea în Albania. Cunoscutul conducător al miridiților pașa Prenk Bib Doda declară într'o telegramă trimisă deputatului Rahmi în Constantinopol, că incidentele pe teritoriul miridiților este a se reduce la frecări fără de nici o importanță între jandarmi și familiile foștilor zapcii. Incidentele s'au aplanat prin intervenția guvernului otoman. Știrile, cari se colportează sunt scornite rătăcioase.

O telegramă din Salonic anunță că la Ista au sosit un batalion și jumătate soldați și o baterie de munte și acolo s'au adaus la trupele merg spre Ipec. Sosirea artileriei i-a înfricat pe arnăuți și s'au retras și mai mult în munți.

Trupele au progresat pas de pas răspunzând la focul arnăuților.

La cererea comandantului din Ipec vor merge din Salonic la Mitrovița 2 batalioane infanterie și un batalion de vânători.

Două documente de importantă istorică

In Munții-apuseni a trăit un om, care în anii revoluționari 1848—1849 a fost sufletul mișcării noastre naționale de pe acele vremuri, fără ca istoria să fi păstrat faptele lui pentru generațiile următoare.

Acest om a fost George Gritta din Roșia-montană, care pentru meritele sale a fost ridicat la rangul de tribun și a fost cel mai iubit prietin și ostaș a lui Avram Iancu.

Documentele, pe cari le dau aci publicității se refer la revoluția din 1848 și la oamenii, cari și-au știut jertfi averea și vieța pentru un ideal.

Unul din aceste documente este scris și subscris de Avram Iancu, iar celalalt de Simeon Balint, fost prefect și paroh grăd în Roșia.

Testimoniu

La cererea D. Georgei Gutta, Medicinarii in Rusia,
pentru a avea un adeverinta Despre ajutoarea
cu care am fost catre Causa Imperiale, in decursul
Revoluției anilor trecuti.

Sub scrija prin aceasta, facu cunoscuta tuturor
„vor, carora se urinde, cumca Domnia Sca. Georgei
Gutta, laboratorii sui chemici, pe care ei plata, sei
lucre in bani, sau trimisu la lagera, si acolo sau
provenit, nu numai sa plata, dar si cu munca
Alina si acelu cumca ... multu candu fiind
au cumperat saramura pentru si acelu ...
De obste cunoscutu cumca, cele doua tunuri,
din levile Coela Rungbergu, totu Domnia sca. cu
ale suale s'ese de au facut, si admanuat la lara
surma care foarte multu au conferis la a tacu
te, cu Hlatvani — Despre care in Confiintia
morsurifescu in Rusia 20. Septemb. 1850.

(S) Leon Balint
Cerceta Ruzici
Rusia

In p'ca Ruzici Ruzici, subscrisorului. Ansbangor Sept. 1850

Leon Balint
jurid. primar

Leon Lorep
notarius Ansbangor

Testimoniu

Subscrierul Jacomul Cuvoscutu Tuturson cu
 mintilem, pre cunca George Goita din
 Rusia pe a cellu tempu a amului 1888
 iabari in mile in credintia catre Impera-
 ratu, candu operatu semtu de a cre-
 na Thronu Imperatorescu multi pruden-
 ti nulu prevede, si candu cellu credin-
 tiosu ave destula putere a se infatisa
 sia ori unde ca credintiosu si pe cellu
 credintiosu, alu infatisia de se credin-
 tiosu, si asa cellu credintiosu debua
 se susera chinari ne audite ba si mor-
 ta. Peron a ceasta a sua savia mo-
 rala George Goita fu si radicalu la
 radiqu de Tribunalu in Rusia, si in
 tota de curu delegatori. Inale de su-
 masi fu invariatu sau acuzatu la ste

Fece, fara imitandu exemplul parenti
 sori sui nau crutiatu osteneala si averea
 rea pentru binele de obste si Thronu
 Imperatescu. Despre care lucru dau
 susu pomenitului George Grita acestu atestatu.
 Campeni 25 Iunie 1851.

Avram Iancu

Testimoniu.

I

La cererea D. *Georgio Gritta*, Urbariu în Rossia, pentru darea unei adevărități despre ajutoriu cu care au fost eutra cauza Imperiale, în decursu Revoluțiunii anilor trecuți.

Subscrisu prin aceasta, facu cunoscutu tuturor, carora se cuvine, cumea Domnia Sua *Georgio Gritta*, lucrătorii lui (beieși) pe care ei plăte sei luere în baci, jau trimisu la Lageru, și acolo iau provedut nu numai cu plata, dar și cu mancare. — Stiu și acea cumea în mai multe rânduri fiind noi lipsiți de prav însusi cu ale suale spese au cumparat pravu — precum și aceia ei lucru de obște cunoscut cumeha cele doua tunuri din țevile dela Rusbergu, tot Domnia Sua cu ale suale spese le au facut, și admanuat la Landsturnu care foarte multu au conferit la atacurile cu Hatvani. — Despre care în constientia marturisesc în Rossia 20. Septembr. 1850.

S. f. **Simeon Balintu** m. p.

Paroch Romano Unit a
Rossii și fost Prefectu

In fidem kujus Copiae subscribimus. Abrudbánya 12 Iulii 1852.

L. S. **Petru Sulutz** m. p. et P. S. **Simeon Corcesiu** m. p.
jude primariu. notariu Abrudbányae.

Testimoniu.

II

Subscrișii facem cunoscutu tuturor cu minților, pe cumea *George Grita* dein Rosia pe acellu tempu a anului 1848 intaré inimile în credinția eutra Imperatu, candu agerulu semtiu de a resturna Thronu Imperatescu multi prudenti nulu prevede; și candu cellu necredintiosu al infatiosia de ne credintiosu, și assa cellu credintiosu debuia se suferi: chinuri ne audite ba și morte. Pentru aceasta a sua raria morala *George Grita* fu și radicatu la rangu de Tribunu în Rosia. și în totu de cursu deregatoriei suale de nimeni fu invinuit sau accusatu la prefectu fara imitand exemplul parentilor sui nau crutiat osteneala și averea pentru binele de obste și Thronu Imperatescu. Despre care lucru dau susu pomenitului *George Grita* acestu atestatu.

Campeni 25 Iunie 1851.

Avram Iancu m. p.
advocat.

Din aceste documente cei chemați vor trebui primadată să restabilească adevărul istoric al anilor 1848—1849, punând numele lui *George Gritta* în rândul tribunilor noștri de pe acele vremuri. — Cele două tunuri făcute din țevile dela Rusberg și admanoate la Landsturn, trebuie câștigate cu ori-ce preț pentru muzeul nostru din Sibiu. După datele primite dela părinții mei, aceste lucruri ar fi în Alba-Iulia (Belgrad) în proprietatea miliției și încuiate în cetatea de acolo.

Cu aceste tunuri așezate pe dealul dintre Roșia-montană și Abrud a bombardat *George Gritta* biserica reformată din piața Abrudului, care era plină de ostași de ai lui Hatvani, și care fiind ruinată până la pământ, abia de vre-o 15—20 ani încoace a fost zidită din nou.

Copiii lui *George Gritta*, din cari nu mai trăiesc alții, decât mama mea *Iustina Gritta* și sora ei, au fost dat acestor tunuri numele de „Cendea” și „Barna”. Câteva obuze ale acestor tunuri se mai află și azi la casa noastră părintească din Roșia-montană.

Familia lui *Gritta* a fost cea mai puternică familie gr.-or. de pe acele vremuri. Tata lui *George Gritta*, adecă *Mihailă Gritta*, a zidit 7 biserici gr.-or. în Munții-Apuseni, în diferite comune, dintre cari mi-aduc aminte de biserica din Roșia, Câmpeni, Baciamani și Geoagiu, despre cari trebuie să fie urmă în arhiva consistorului arhidieceșan.

Familia *Gritta* din aceste motive confesionale, a fost mașter tratată din partea acelor, cari au scris istoria anilor revoluționari.

Acum, că între actele testamentare ale familiei *Gritta* s'au găsit aceste documente, datele ce le avem până acum se vor întregi astfel că istoria nepărtinitoare a acelor vremi să o avem întreagă și necioplită din care să se reoglindiască toate faptele mărețe ale strămoșilor noștri. Aceste documente originale deodată cu publicarea acestor date stau la dispoziția celor competenți pentru ale constata autenticitatea și le-am pus și la dispoziția ziarului „Românul”.

Dr. **Pompliu Cioban.**

MOBILE

În cea mai modernă execuție se pot procura la:

pentru dormitor
 sufragerie
 locuște, garton
 în garnitură de
 plele și de aramă
 precum și covoare

C. W. Kessler

fabricant de mobile

Sibiu—Nagyszeben, Str. Șaguna Nr. 7.

Patroni și patronat în biserica ortodoxă din Bucovina.

— Date și reflexii. —

Dieceza arhiepiscopală ortodoxă a Bucovinei e împărțită pentru o administrare bisericească mai ușoară în 12 protopresbiterate; această împărțea însă nu trebuie confundată cu cea a județelor, cari sunt în număr de 11 și cari au în vedere administrația autonomă și politică a țării.

După „Sematismul diecezei arhiepiscopale ort. or. din Bucovina pe anul 1911” (sematismul pe anul 1912 încă n'a apărut) patronatul în biserica ort. din aceste 12 protopresbiterate respective din parohiile atașate acestora se împarte în:

bisericesc și laic. Patronatul *bisericesc* e exercitat în Bucovina de 1) *Mitropolia ortodoxă a Moldovei și Sucevei din Iași* la mânăstirea dela biserica sf. Gheorghe a fostei biserici mitropolitane din Suceava; și 2) de *Arhiepiscopul Cernăuțului și mitropolitul Bucovinei și al Dalmației* în acele parohii de pe moștile private ale căror proprietari sunt jidani. El adevărat îi substituie pe aceștia.

Patronatul *laic* se împarte în un patronat *public* exercitat de către *fondul reli-*

gionar și un patronat *privat* executat de prezent de un mare număr de patroni privați, adevăratii proprietari de moșii private, și pe cari îi împărțim iarăși în:

- români;
- creștini de naționalitate străină, ca: poloni, armeni etc. și
- jidani.

Fondul religios, ca cel mai mare proprietar de pământ din Bucovina, este, după cum reiese din tabela de mai jos, patron în 122 parohii.

Dar afară de aceasta tabela de mai jos are — conform și scopului ei — o importanță cu mult mai mare, căci ea ne prezintă cu cifre concrete încă o icoană fidelă a referințelor triste în cari se află de prezent Bucovina. Dar să vorbească mai întâi cifrele. Pentru lămurirea tablei însă trebuie să mai adaug, că sub împărțala celor trei clase de 1, 2, 3, etc. arată câte parohii sunt deodată patronate de unul sau mai mulți patroni, deci:

Patronii bisericii ortodoxe din Bucovina.

Protopresbiteratul	fondul	Români				Creștini				Jidani				Observare		
		1	2	3	4	1	2	3	4	10	1	2	3		4	
Câmpulung	19															
Ceremuș	2	8	2	1 ¹⁾	20	7	1 ¹⁾				2	3	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1)	George baron Vasilco 2) Roman Freytag (succesorii) 3) Mochi Fischer 4) Kalman Fischer
Cernăuți	16	5	1		8	1					11	2	1 ¹⁾		1)	Hersch Weizglas
Coțmani	10	4			13	1	1 ¹⁾				6	3	1 ¹⁾		1)	Josef Blum
Humor	15	3													1)	Varteres cav. de Pruncul
Nistru		3			18	3					7	1	1 ¹⁾		1)	Mordko Korn
Putila	3				1				1 ¹⁾					2 ¹⁾		1) Ladislaus conte Baworowski 2) Leib și Chaim Schärf (suc.)
Rădăuți	20										1		1 ¹⁾		1)	Janku Fischer
Siret	8	11	2		1	3	1 ¹⁾				4				1)	Andreas Botuschan
Storojinești	3	34	4	2 ¹⁾	5	4					9	1	1 ¹⁾		1)	Constantin și Ioan Balogescu 2) Izig Fränkel (succesorii)
Suceava	11	4	1		7	1					1				1)	D. cav. de Niculiță-Popovici
Vicovele	15	4		1 ¹⁾	2						3					
Suma	122	76	10	4	75	20	2	1	1	44	10	6	3			

sau în cuvinte:

- Fondul religios e patron în 122 parohii
- 76 români patroni în câte 1 parohie.
10 " " " " " 2 " "
4 " " " " " 3 " "
- 75 creștini de altă naționalitate patroni în câte 1 parohie
20 " " " " " " " " " 2 " "
2 " " " " " " " " " 3 " "
1 creștin " " " " " " " " " 4 " "
1 " " " " " " " " " 10 " "
- 44 jidani patroni în câte 1 parohie
10 " " " " " " " " " 2 parohii
6 " " " " " " " " " 3 " "
3 " " " " " " " " " 4 " "

Ca să fie tabela completă trebuie să mai adaug:

a) Comuna (să zicem!) românească *Volcineț* e patron în trei parohii (Volcineț, Bahrinești și Baineț), toate 3 în protopresbiteratul Vicovelor.

b) *Centrala ins. econ. române* din Bucovina e patron în 3 parohii (Pătrăuții-de-jos pe Siret, Romanesti și Danila).

c) „*Seljanska Kassa*” (Centrala ins. econ. *rutene* din Bucovina) e patron în 2 parohii (Pătrăuții-de-sus pe Siret și Davideni).

d) *Asociația silvică jidovească* din Cornuluncii e patron în o parohie (Baiașești).

Avem prin urmare:

92-99 + Volcineț + Centrala) patroni români.
100-99 + Seljanska Kassa) patroni creștini de altă naționalitate.

61 (63 + Asociația) patroni jidani.

Ce nu spun aceste cifre? Deci nici nu pot să trec mai departe fără ca să nu întru puțin în amănunte și să nu fac pu-

țină comparare între cantitatea și calitatea celor patru feluri de patroni.

Fondul religios, dupăcum am afirmat odată, e cel mai mare proprietar de pământ din Bucovina; deci e și natural, dacă e patron în 122 parohii. Din tabelă e mai evident, că latifundiile fondului religios sunt situate în cea mai mare parte în regiunile locuite de români (Câmpulung, Rădăuți, Humor, Vicovele etc.) și numai puține în cele rutene (Nistru, Ceremuș, Putila etc.).

Români. Din cei 92 patroni români sunt 76 patroni în câte o parohie, 10 patroni în câte 2 parohii și 6 patroni în câte 3 parohii. Aceștia din urmă sunt: Gheorghe baron Vasilco (Ceremuș), Constantin și Ioan de Balogescu (Storojinești), Dimitrie cav. de Niculiță-Popovici (Suceava), comuna Volcineț și Centrala română.

Cei mai numeroși români se află în protopresbiteratul (ași putea zice județul) *Storojinețului, citadela nobilimei noastre.* Aici aflăm familii ca: *Flondor, Goian, Grigorcea, Hurmuzachi, Stircea, Vasilco, etc.*, cari au jucat și joacă și astăzi un rol preponderant în mișcarea noastră politică și națională.

Cred însă că nu greșesc, dacă afirm, că o bună parte dintre patronii români o formează *mazilii și rezeșii*; așa vedem la Ceremuș, Coțmani, Nistru și întru câțva Storojineț și Siret.

O mică observare:

În Câmpulung și Rădăuți n'avem nici un patron român. De ce? Nu poate că acolo nu s'ar afla români destul de avuți și vrednici ca să fie patroni ai bisericilor noastre, ci numai din simpla cauză, că fiind acolo fondul religios mai avut decât românii noștri avuți (mai toți munții românești sunt proprietatea fondului), și patronul parohiilor e fondul. În Câmpulung spre exemplu afară de patronatul fondului nu există alt patronat. Dar ce s'a spus aici de Câmpulung și Rădăuți nu se poate spune și despre Putila, cu toate că nici aici nu aflăm măcar un singur patron român, în realitate nici n'ar putea să fie, fiind numărul românilor în această parte a țării aproape disparent. Aflăm însă aici 3 patroni mari, puternici, se înțelege străini, cari par să fi pus monopol pe instituțiunea patronatului. Despre aceștia în cele următoare.

Patroni creștini de altă naționalitate. Aceștia sunt relativ cei mai numeroși 100 (99+teljanska) numai în majoritate covârșitoare sunt poloni, apoi vin armeni, ruteni și nemți. Dintre acești 100 patroni sunt patroni în câte o parohie chiar 75, apoi 21 (20+teljanska) în câte 2 parohii, 2 în câte 3, 1 în câte 4, și 1 chiar în 10 parohii. Acei 2 patroni în câte 3 parohii sunt: polonul *Roman Freytag* (prin succesorii săi) în Ceremuș și armeanul *Andreas Botuschan* în Siret; cel 1 ca patron în câte 4 parohii e armeanul romanizat *Varteres cav. de Pruncul* în Humor; iar acel 1 ca patron în nu mai puțin decât 10 parohii (din 17 câte le are întreg protopresbiteratul Putilei) e contele polon *Ladislaus Baworowski!* Acesta a bătut recordul.

Nu trebuie să uităm însă, că mai ales numărul *nobilimei polone* crește în Bucovina în mod *ingrozitor*. Latifundiile lor din Galiția nu-i îndestulează mai mult. Astfel întâlnim azi o mulțime de conți și prinți poloni, și în Galiția bancrutati, ca anteprenori apoi posesori ai mai multor fabrici din țară (Jucica, Hliboca etc.) și în fine ca latifundieri *multipli* (d. ex. Baworowski) și nu

arare-ori se poate ceti prin ziarele străine bucovinene, că cutare și cutare „graf” pe lângă un Kalman, Hersch, Chaim etc. a cumpărat dela acela și acela o moșie cu atâtea și atâtea sute de mii sau milioane! Dar ai noștri, cum, nu cumpără? Nu, ei vând!!!

În fine ajungem la jidani. De toți avem noi la biserică noastră ortodoxă din Bucovina 64 (63 + asociația) ca patroni jidani și anume: 45 (44 + asociația) ca patroni în câte o parohie, 10 ca patroni în câte 2, apoi 6 în câte 3 și în fine 3 în câte 4 parohii. E bine de știut și de nu uitat nici odată cine-s acei 6 jidani patroni în câte 3 și acei 3 patroni jidani în câte 4 parohii. Iată cine sunt. Întâiu cei 6: *Mochi Fischer* (Ceremuș), *Hersch Weissglas* (Cernăuți), *Iosef Blum* (Coțmani), *Mordko Korn* (Nistru), *Jankl Fischer* (Rădăuți), și *Izig Fränkel* succesorii (Storojineți). — Iar cei 3 jidani patroni în câte 4 parohii sunt: *Kalman Fischer* (tot în Ceremuș, unde-i și Mochi) și *Leib cu Chaim Schärf* succesorii (Putila).

Latifundiarii cei mai mari, și cu toții străini, îi găsim deci în nordul Bucovinei, care-i așa zicând monopolizat de câțiva jidani și poloni venetici, proaspeți la noi în țară! Dar și partea de sud a Bucovinei e amenințată și anume de 2 armeni și o odraslă alui Fischer!

Îți place iubite cetitor?.. Și așa că te îngrozești, când cetești negru pe alb, că *Fischerestii, Mochi, Kalman și Jankl* (Iancu cum își zice el și cum îi zicem noi românii de aici!), apoi un *Hersch* un *Mordko*, un *Leib* și *Chaim* frate-său, un *Izig* și un *Iosef* (recte *Iosel*) la un loc cu 2 poloni și 2 armeni și cu mai mulți alții mai mici (mici deocamdată!) au pus ghiarele pe ogoarele noastre mănoase și au devenit patronii bisericilor noastre, unde în genunchi cu mâinile înălțate, cu inima înpietrită și cu ochii scăldați în lacrimi împlorăm mila și ajutorul celui de sus în luptă cu nevoile și asupritorii noștri?!

Și totuși e realitate. *Pe când abia 4 boicri români sunt patroni în câte 3 parohii, venetici sunt chiar 8, apoi 4 în câte 4 și 1 în câte 10 parohii!!* În *Paestina* ne aflăm, dar nici de cum în Bucovina, muzeul trecutului românesc!

Cum de s'a întâmplat această schimbare, nu o spun: *o știe fiecare*, chiar și „*alianța izraeliană*”. Atât numai pot să amintesc, că ea (schimbarea), formează *cea mai tristă pagină din istoria românilor bucovineni!*

Comuna Volcineț. Dobândind *patriarhatul din Ierusalim* pe cale procesuală proprietatea moșiilor *Văscăuți* pe Sirete și *Dimca*, trecu la dănsul și patronatul acestor comune.

Tot pe această cale a dobândit *mănăstirea Barnovschi* al sf. mormânt al lui *Cristos* proprietatea și patronatul comunei și bisericii din *Volcineț*.

Amintitele proprietăți fiind închinat din vechime de domnitorii țării amintitelor biserici din orient, însă înstrăinându-se ele cu timpul de arendatori, au fost reclamate

de aceste instituite pe cale judecătorească și așa redobândite. 1. D. Dan, patronatul în bis. ort. din Bucovina pag. 10. Comuna *Volcineț* însă rescumpărând acum câțiva ani moșiile susnumite, a dobândit totodată și patronatul comunelor *Volcineț*, *Bahrinești* și *Baineț*.

Centrala însoț. econom. române din Bucovina a cumpărat înainte cu câțiva ani moșiile *Milișăuți* și *Pătrăuți de jos* pe Sirete (cu ele era împreunat și patronatul din parohiile *Pătrăuți de jos* pe Sirete, *Românești* și *Danila*), cu menirea ca ele să fie parcelate și vândute în loturi mai mici *țărănilor români* din aceste comune.

Cu cât a cumpărat *centrala* aceste moșii și dacă le-a obținut ieftin sau prea scump, aceasta ni-o spun îndeajuns gazetele noastre din Cernăuți „*Foiaia Poporului* și „*Viața Nouă*”, cari nici azi n'au picat de acord, — și cu greu vor și pica — întru stabilirea adevărului.

Dar și „*Seljanska Kassa*” (centrala însoț. econ. rutene din Bucovina) a cumpărat tot 2 moșii în *Pătrăuți de sus* pe Siret și *Davideni*, și iarăș cu menirea ca să fie parcelate și vândute dar *nu țărănilor ruteni necistenți* în părțile acelea ci *țărănilor români rutenizați* din cele 2 comune „mixte” (nu mixte, ci *inundate!*) din valea Sirețelului!

Dar pe când *centrala română* a cumpărat moșii ea să ferească sate românești de o *invaziune galițiană* (!), „*Seljanska Kassa*” a cumpărat moșiile amintite cu scopul ca să facă *proseliți* în rândurile noastre și să propage *lăfărea galițianismului* vesnic flămând cât mai departe înspre *ameazăi*.

Dar aceasta nu se ține în tocmă de patronatul bisericesc din *Pătrăuți de sus* pe Siret și *Davideni*, cari prin cumpărătura a trecut la „*Seljanska Kassa*”.

Asociația silvică jidovească din Cornuluncii a dobândit patronatul din *Baiășești* în urma cumpărării unei moșii în acea comună.

Am finit cu cumpărarea patronilor bisericii ortodoxe din Bucovina și pun acum întrebarea:

Faptul, că pe lângă 92 *patroni români* (patronatul fondului nu vine aici în considerare) avem încă 100 *patroni creștini* de altă naționalitate și 64 *jidani*, deci 164 *patroni străini*, are încă și altă însemnătate regretabilă ori numai aceea că aproape $\frac{2}{3}$ *din moșiile private din Bucovina se află în mâni străine?*

Da, zic, când știm ce datorii, dar mai ales ce drepturi îi acordă legea de stat austriacă unui patron.

Dintre *datoriile* multe ale patronului amintesc numai una, care nefiind împlinită de patron, dă anză la neînțelegeri și plângeri: „*Patronul bisericesc e obligat să contribuie cu o cvotă anumită la restaurarea și susținerea bisericii patronate și a casei parohiale, fără ca să se poată sustrage acestei obligațiuni prin demiterrea patronatului*”.

Iar dintre *drepturile* patronului amintesc încă numai unul: dreptul prezentării a

unui candidat în vederea ocupării parohiei patronate.

Și mai ales proprietarii de moșii private, cari având dreptul patronatului în biserică interpretează după referințe acest drept conform intereselor sale fac imposibil, ca instituția patronatului să se prezinte întocmai cum ar trebui mai bine.

Fiind chestiunea patronatului în Bucovina sub forma în care ni-se prezintă el de prezent, de o importanță extraordinară, voiu să întreb, ori de s'a gândit cineva la un început de îndreptare în privința aceasta?

Da. Primul a fost părintele *Dimitrie Dan* dela Straja, care a publicat în „*Candela*” din 1903 un studiu intitulat: „*Patronatul în biserică ortodoxă din Bucovina*”, iar al doilea — și mi-se pare că și ultimul — e d. dr. *Nicu Cotlarciuc* care i-a răspuns pâr. Dan dintâi prin „*Viitorul*” din 1904. Amândoi ajung la concluziuni diferite, contrare una alteia. N'am intenția să mă ocup cu mersul ideilor din ambele lucrări, ci voiu numai să constat, că reformei patronatului în bis. ort. din Bucovina i-se acordă *prea puțină atențiune* din partea forurilor mai înalte. Abia *viitorul congres bisericesc* să se ocupe cu ea! Dar e prea viitor acest congres, dacă luăm în considerare referințele politice actuale din Bucovina.

Un lucru însă e constatat: *moșiile românești se înstrăinează tot mai mult, iar numărul patronilor străini crește pe zi ce trece!*

Așa e la noi!

Cernăuți, 1 martie 1912.

Ilie Dugan.

Știri politice din Viena.

Situația parlamentară. — Cum judecă partidele austriace reforma electorală a lui *Lukács*.

Trece o săptămână după alta, fără ca în parlamentul austriac să se întâmple ceva, ce ar însemna un progres. Deși în parlament s'au ținut pe săptămână 4 sedințe plenare și în unele zile și în adunările 6—8 comisii totuși nimic nu se mișcă din loc. Reprezentanța populară nici acum nu arată nici cea mai mică înclinare de a consimți cu reforma financiară, pe care guvernul pune atâta pond, deși nu se află nici un deputat care să nu recunoască că venitele statului de până acum nu pot să satisfacă pe timp mai îndelungat, deoarece greutatea se înmulțesc neproporționat de repede.

Administrația financiară face greutatea încă de mai mulți ani la compunerea bugetului. În toate părțile trebuie să se facă detrageri și restricțiuni ca să se ajungă la economizări, trebuie folosite toate apucăturile și acoperirile numai ca situația financiară să nu apară așa de nefavorabilă, după cum e în realitate. Excedențul de cheltuieli necesare pentru regularea salarelor oficianților de stat și creditele cerute de administrația militară, cari sunt necesare pentru inactivarea reformei militare, vor fi imposibil de acoperit, fără ca să fie deschise nouă izvoare de venit. Parlamentul însă nu voiește să țină cont de aceasta necesitate și nu este exclus, ca în apropiatul viitor parlamentul se va învoi la un nou program de impozite. Așa ceva ar fi fost posibil dacă conferințele pentru înțelegerea ceho-germană ar fi avut un rezultat pozitiv și astfel s'ar fi pus baza unei majorități parlamentare, la care ar fi luat parte și cehii.

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
**mobile frumoase, ieftine
și bune**

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

Consfăturile comisiei militare sunt asemenea de o valoare problematică, până când nu se poate ști, că se poate aștepta rezolvirea reformelor militare în Ungaria sau nu. Intre împrejurările aceste numai singur aceea este sigur, că parlamentul va decide înainte de 1 iulie un nou provizoriu bugetar încă. Dacă prin urmare situația parlamentară de prezent nici nu e de așa fel, încât să se poată vorbi de o criză de guvernare, totuși ea e foarte precară, încât vor de lucru al partidelor, cari sunt la dispoziția guvernului, e în scădere.

Detailurile, cari au fost cunoscute în zilele din urmă, despre reforma electorală a lui Lukács, au fost supuse unei critici foarte severe de partea aceea a presei austriace, care încă și-a păstrat judecata independentă în chestiile maghiare.

Se consideră ca ceva de tot iresponsabil împrejurarea, că maghiarii merg atât de departe în egoismul lor, când țin morțiș la un sistem de alegere, care azi e o chestie, care e fără păreche. Singuraticile propoziții din elaboratul lui Lukács arată lămurit tendința de a înșela pe nemaghiari și pe mai departe în dreptul lor de vot. Un parlament ungar, compus pe baza unei astfel de legi electorale, poate să fie numit reprezentanța poporului numai cum se poate numi și cel actual, și poate să fie respins de parlamentul austriac ca neegal lui.

Viena, 14 mai.

Austriacus.

Moartea lui Strindberg

1849—1912.

O telegramă din Stockholm anunță încetarea din viață, întâmplată ieri după amiază, al marelui scriitor al Svediei Augustin Strindberg. Istoria literaturii universale își deschide paginile ca să primească una din uriașele jiguri ale timpului mai nou.

Strindberg s'a născut în 1849. A dezvoltat o activitate din cele mai bogate și spiritul lui mare a îmbrățișat toate domeniile vieții intelectuale, luminând o seamă din cele mai complexe și adânci probleme ale sufletului omenesc. A fost un scriitor de-o neajunsă forță individualistă și operele lui palpă de neastâmpărul vacului în care a trăit și ale cărui preocupări spirituale rar au fost mai clar și cu mai multă intensitate sintetizate ca în personalitatea acestui artist deopotrivă genial în toate ramurile de activitate ce a cultivat.

Adept al filosofiei schopenhauriane, nota fundamentală a scrierilor lui a fost resemnarea și scepticismul. Până să străbată însă această notă ca notă culminantă la sfârșitul oricărei din marile opere ce a scris, condeiul lui de vrajă agită cele mai emoționante probleme sociale, escită conflicte mari și adânci, conduce c'o forță diabolică desfășurări de tragedii mărețe și știe să fure armonii neaizite încă din cele mai subtile și mai ascunse fibre ale sufletului omenesc. În tinerețe s'a remarcat ca un spirit eminentemente revoluționar, s'a aruncat cu patimă în văltoarea luptelor politice și sociale, a îndrumat curente, a fost sărbătorit dar nu mai puțin și dușmănit de adversari, la bătrânețe însă sufletul lui s'a potolit treptat și a prins tensiuni spre sferă din ce în ce înălțate, mai ascunse minții omenesci, dedicându-se cu totul misterelor părănd a uita, că în tinerețe a fost un cultivator asiduu al științelor pozitive și religioase, filosofiei sacre, problemelor ocultiste și uneori chiar dușman al credinței religioase. A rămas însă în toate fazele de dezvoltare a individualității lui un artist de geniu, deosebit de mare prin sinceritatea și impetuositatea temperamentului său.

A scris știință, a făcut gazetărie propagandistă, a creat o întreagă literatură dramatică neamului său și s'a înălțat în romanele sale printre colozii nordului, revendicându-și un amezător pedestal în istoria cugetării omenesci. Dela Björnsterne Björnson și Leon Tolstoi el e cel mai mare mort al globului și la groapa lui se oprește înmărmurită de durere nu numai națiunea svedeză, ci, — supusă de-un adânc respect — întreagă lumea civilizată.

Cele mai însemnate din operele lui au fost traduse pe toate limbile culte, fiind cunoscut pretutindeni unde al străbătut suflarea puternică a vieții intelectuale moderne, a cărei mare reprezentant a fost. Din scrierile lui mai mari amintim „Tatăl”, „Spovedania unui om”, „Soția d-lui Bengt”, „In largul mării”, „Domnișoara Iulia” etc. În spovedania unui om ne dă povestea vieții sale sbuciumate și-și strecură cu multă durere învățămintele ce a cules în viață. A fost un declarat dușman al femeilor și ironia sorții l-a determinat totuși să se însoare de trei ori, neputând însă să ducă o căsnicie armonioasă cu nici una din soțiile sale. Cea dintâi soție a lui a fost actrița svedeză Siri Essen, a doua scriitoarea vieneză Friderica Uhl, a treia iarăși o actriță Henrieta Bosse, fiind dăruit cu cinci copii.

Strindberg va rămâne în istoria literaturii una din enigmaticele cele mai adânci ale sufletului omenesc din veacul nostru și operele lui vor fi citite cu dragoste și după sute de ani dela moartea lui. Aceste opere sunt un semnal de umină spre cele mai misterioase adâncuri ale evoluției noastre sufletești și va trebui să mai treacă vreme până să se poată aprinde un semnal de intensitatea acestuia.

Conferința învățătorilor din protopopiatele aradane I—VII

Azi, în 2/15 maiu, despărțământul protopopesc Arad al „Reuniunii învățătorilor români dela școalele populare confesionale gr.-or. din protopopiatele aradane I—VII, și-a ținut a II-a conferință în școala centrală din Arad. În decursul conferinței învățătorii prezenți au dovedit mult interes față de chestiile puse în desbatere, luând pe rând cuvântul și arătând căile și mijloacele bune și sigure pentru ridicarea școlii românești. Și când cu multă bucurie constatăm interesul mare al acestor albine harnice ale neamului, nu putem să trecem cu vederea faptul trist, că societatea românească din Arad a dovedit și cu acest prilej cel mai mare indiferentism față de munca neprețuită a acestor mici apostoli în ogorul neamului. Iar faptul acesta e cu atât mai dureros, cu cât el s'a întâmplat tocmai aici în Arad, unde, har Domnului, avem o număroasă clasă intelectuală.

Dar să dăm cuvântul raportorului nostru:

Înainte de a se începe conferința membrii și membrele reuniunii învățătorilor au azistat în corpore la slujba dumnezeiască oficiată în catedrala română de către protopopul Aradului dl Vasile Beleş. Dela biserică învățătorii s'au dus cu toții la școala centrală, unde imediat s'a început conferința printr'o prelegere ținută de către neobositul director al școalelor române din Arad de dl Josif Moldovan. Atât predarea frumoasă și corectă a dlui Moldovan, cât și răspunsurile sigure și precise ale elevilor d-sale au câștigat deplina mulțumire și recunoștință a celor prezenți.

Frumoasă și plină de simțământ românesc a fost vorbirea de deschidere a prezidentului reuniunii d. I. Vancu, care a arătat importanța chemării învățătorului român în aceste timpuri grele și ca un adevărat părinte al învățătorilor îndeamnă pe toți la munca obositoare, dar frumoasă în ogorul neamului. După frumoasa vorbire de deschidere a d-lui Vancu și după cetirea apelului nominal învățătorul Uroș Pintea din Șetin a ținut o frumoasă prelegere practică despre „termometru”, apoi directorul școalelor române din Nădlac d. Gheorghe Petrovici a ținut o foarte frumoasă di-

zertație din constituția bisericească, despre „Alegera parohului”, prelegere pentru clasa a VI-a populară.

Dizertația a fost ținută într'o limbă românească ușoară și frumoasă. Dizertantul a arătat importanța chemării preotului precum și toate drepturile și datoriile credincioșilor cu prilejul alegerii preotului, pregătind astfel pe băieții cari și ei, azi ori mâine, vor avea să iee parte la astfel de acte însemnate.

Conferința a primit cu recunoștință disertația d-lui Petrovici și totodată a hotărât că ea să se publice în întregime în organul reuniunii învățătorilor.

Învățătorul Cristea din Măndruloc, în numele comisiei cenzurătoare, a raportat despre lucrările predate acestei comisii, și anume: „Disciplina școlară”, „liga de temperanță a școlărilor” și despre „Insemnătatea jocului de copii în raport cu educația”.

Raportul a fost făcut într'o limbă românească frumoasă și presărat cu citate din cei mai renumiți bărbați de școală.

După raportul biroului, cetit prin secretarul despărțământului, d. Gheorghe Popovici din Arad, și după cetirea unui frumos plan de lecțiuni din geografie cetit de către d. Ioan Ardelean, învățător la școala de aplicație dela seminarul din Arad, — a urmat alegerea biroului.

Noul birou a fost ales în modul următor: președinte: Dimitrie Popovici, Arad; notar: Petru Colțeu (Măndruloc); casier: Petru Rusu (Pecica); bibliotecar: d-șoara Maria Precupaș (Arad) și controlor: Efrem Hedeșan (Pecica); în comisia literară au fost aleși: Josif Moldovan, dr. Avram Sădean prof., Gheorghe Popovici, Nicolae Cristea și Petru Lupăș.

Rip.

Influența germană în Turcia

Baronul Marschall von Bieberstein

Zilele acestea ziarele au publicat știrea, că baronul Marschall von Bieberstein, ambasadorul Germaniei la Constantinopol va fi numit ambasador al imperiului la Londra, astăzi cel mai important post diplomatic al Germaniei.

Pentru acei cari sunt într'u câtva inițiați în tainele diplomației germane și cei cari cunosc activitatea baronului de Bieberstein, această știre nu era decât confirmarea unei vechi profecții. Baronul Marschall era de mult indicat să ocupe un rol conducător în politica externă a Germaniei. Dacă n'a fost chemat mai curând dela Constantinopol, este pentru că guvernul avea nevoie de prezența lui acolo, pentru că baronul Marschall a știut să afirme timp de 15 ani, de când reprezintă interesele germane în capitala Turciei, influența germană în această țară.

Foarte mulți dintre cititorii noștri se vor mira, că atribuim atâta importanță personalității și operei baronului Marschall von Bieberstein.

Intr'adevăr: acest diplomat este foarte puțin cunoscut de marele public, cu toate că foarte puțini diplomați din zilele noastre au la activul lor succese diplomatice așa de însemnate ca baronul Marschall. El a făcut o carieră strălucită chiar și până acum. După ce a stat câțiva ani în magistratură, baronul de Bieberstein a reprezentat marele ducat Baden în consiliul federal al imperiului. În 1890 el ajunge, printr'un singur pas decisiv ministru de externe. N'ajunge însă să-și desfășoare în politica patriei sale, calitățile de cari dăduse dovadă și trebuie să se retragă în urma unui proces, care făcuse vâlvă în Germania, fără ca să aibă vreo deosebită importanță politică.

Retras din capul departamentului afacerilor externe baronul Marschall fu numit ambasador al Germaniei la Constantinopol.

Cea mai bună dovadă, că Germania a fost mulțumită de activitatea sa în acest important post diplomatic este, că l-a menținut acolo timp de cincisprezece ani. Baronul Marschall a știut să

!! Pe fiecare damă o interesează !!

cele 8 zile ieftine ale filialei din Arad a magazinului de dantele din Budapesta
ARAD, bulevardul Andrassy nrul 20 [Palatul El. Fischer].

DANTELE dela 2 fil. în sus
CORDELE „ 3 „ „ „
SAUZAN și mătăsuri într'o
coloare dela 1 cor. 16 fileri
în sus.

profite de acest lung interval pentru a câștiga o influență decisivă asupra politicii turcești.

Atât sub vechiul regim absolutist cât și sub noul regim al tinerilor turci baronul Marschall a știut să-și mențină pozițiunea ce a cucerit-o încetul cu încetul, după o muncă diplomatică stăruitoare. Sub vechiul regim el a căutat să vie în atingere directă cu sultanul și după câțiva ani de luptă în potriva rivalilor săi, reprezentanții Franței și Angliei, baronul Marschall deveni inspiratorul zilnic al sultanului Abdul Hamid.

Pentru a câștiga încrederea cercurilor politice conducătoare turcești el și-a dat toată silința să se identifice cu interesele turcești. El a căutat să împace tendințele germane cu interesele Turciei și a rășit să stabilească o legătură durabilă între cele două imperii. Timp de ani de zile el a studiat această chestiune și în sfârșit a găsit formula, care permitea ca el, reprezentantul Germaniei, să servească interesele otomane fără a stânjeni măcar politica patriei sale. Din potrivă: după ce a izbit să câștige prietenia, încrederea Turciei el a profitat de ele spre a storcea cât mai multe concesiuni pe seama Germaniei.

În modul acesta baronul Marschall și-a creat la Constantinopol o situațiune cum numai puțini diplomați ai marilor puteri au avut-o. El domina politica Turciei cum o domina reprezentantul Angliei Sir Stratford off Kettleff pe timpul războiului Crimeei.

Baronul Marschall a sprijinit Turcia în chestiunea armenească, în războiul acesteia cu grecii, în chestiunea macedoneană, în cea a Cretei și așa mai departe. Apărând în mod sincer interesele Turciei împotriva numărșilor ei dușmani, baronul a netezit în acelaș timp calea pentru o apropiere între Germania și Turcia. Vizita împăratului Wilhelm II. a contribuit foarte mult la cimentarea legăturilor de amicitie dintre cele două state.

Germania începu să trimeată ofițerii ei ca instructori în Turcia, artileria turcă se înarmă cu tunuri comandate la fabrica germană Krupp, capitalul german începu să fie cât mai des plasat în întreprinderi din Turcia și în sfârșit construirea liniei Bagdad consacră în mod definitiv *supremația economică a Germaniei în Turcia*. Germanii fac în Turcia, în fiecare an, afaceri de milioane. Și acesta este un rezultat a politicii iscusite a Germaniei la Constantinopol.

După *supremația economică a urmat creșterea influenței politice a Germaniei în Turcia*. Încrederea turcilor în bunavoiața Germaniei a fost așa de mare încât schimbarea de regim prin căderea absolutizmului și prin inaugurarea epocii constituționale, n'a avut nici o înrăurire stricătoare asupra puterii Germaniei la Constantinopol. Baronul Marschall a rămas și sub noul regim tot așa de influent ca și înainte.

Mai mult chiar: nici faptul, că Germania i-a abandonat pe turci în actualul lor conflict și războiu cu Italia, nici faptul, că a încuviințat anexarea Tripolitaniei și a Cirenaicei la Italia, n'a putut să zguduie încrederea turcilor în amicitia Germaniei. Ei tot speră o întoarcere spre bine a situațiunii lor printr-o intervențiune dela Berlin. În zadar au încercat Anglia și Franța să submine în aceste momente critice pentru prietenia turco-germană, influența germană la Constantinopol. Fiind clădită pe temelii solide, fiind rezultatul unei munci sistematice de un lung șir de ani, această influență a rezistat tuturor atacurilor. Germania este tot așa de tare la Constantinopol ca înaintea izbucnirii războiului italo-turc.

Na este mai puțin adevărat, că această creștere mare a influenței germane în Turcia se datorește numai activității baronului Marschall ci și politicii slabe, lipsită de sistem și de perseveranță, ce rivala Germaniei Rusia, Franța și Anglia au urmărit-o la Constantinopol. Aceste trei state au comis o serie de greșeli în politica lor turcească și baronul Marschall a știut să profite de aceste greșeli spre a întări Germania pe socoteala rivalelor sale.

Rusia a fost, din 1897 până în 1907, timp de zece ani de zile preocupată de cuceririle și apoi

pierderile ei din Extremul-Orient. Războiul nenorocit cu Japonia a deturnat cu totul atențiunea Rusiei dela Constantinopol. Asemenea chestiunea persană a fost unul din motivele slăbirei influenței ruse la Constantinopol.

Cât privește Anglia ea a comis greșala, că a legat soartea influenței sale în Turcia de soartea politică a bătrânului Kiamil-pașa. De aceea politica engleză la Constantinopol a fost lipsită de energie și unilaterală. Iar politica franceză în capitala Turciei n'a fost, de vre-o douăzeci de ani încoaci, decât un lung șir de eșecuri, profitabile Germaniei.

Să vedem acum dacă dubla-alianță și dubla-înțelegeri vor ști să învețe din greșelile trecutului și să recunoască terenul, care va rămânea întru câțva liber prin plecarea baronului Marschall din Constantinopol.

București 14 maiu st. n.

Mircea R. Ștrianu.

INFORMAȚIUNI

Arad, 15 Maiu n. 1912.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme călduroasă, pe unele locuri mai cu seamă în apus și nord vijelii cu ploi.

Prognostic telegrafic vreme călduroasă, în nord și apus pe multe locuri vijelii și ploi

Temperatura la amiază a fost 22,6 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klg.)

Grâu pe maiu	11'81
" " octomvrie	17'32
Secară pe octomvrie	11'59
Ocuzur pe maiu	9'26
Ocuzur pe iulie	9'21
Ovăș pe octomvrie	9'22

Uraganul de luni.

Abia ieri ne-au sosit primele știri despre ravagiile ce a făcut uraganul de luni, din care o mică parte s'a lăsat și asupra orașului nostru. Aici însă, cum am spus și în numărul de azi, a trecut repede și nu a lăsat urme mai însemnate, cu atât mai îngrozitoare e pustiirea ce a lăsat-o în unele comune din comitatele Sălaj și Murăș-Turda.

Imprejurimea Dejului a suferit pagubele cele mai simțitoare. Comune întregi, înfloritoare mai înainte, azi sunt șterse de pe suprafața pământului. Mânia lui D-zeu a adus mii și mii de țărani la sapă de lemn.

Dăm mai la vale amănuntele ce le avem până în momentul de față.

Pustiirea în Unguraș.

O comună cu 320 de case la o depărtare de 18 chlm. de orașul Dej. Populația în majoritate e de naționalitate maghiară, abia a 5-a parte a locuitorilor e românească în număr de circa 300. La orele 4 fără un sfert s'a descărcat cu mare turbare uraganul asupra comunei și în mai puțin de un sfert de oră din comuna înfloritoare n'au rămas decât ruine. Nici 20 de case n'au scăpat întregi. Patru morți, foarte mulți grav răniți au fost scoși de sub dărămăturile caselor. Numărul celor răniți mai ușor e foarte mare. Din Dej au sosit la fața locului 120 de soldați și mai mulți pompieri, pentru a da primele ajutoare populației primejduite. Pagubele sunt uriașe, așa că în pri-

mul moment nu se pot stabili nici măcar aproximativ. Autoritățile au luat încă ieri măsuri pentru construirea de barace și pentru procurarea alimentelor celor mai necesare pe seama populației amenințată cu peire de foame.

Nimicirea comunei Valearea.

O comună mică lângă Unguraș cu 300 de locuitori, aproape toți români, a fost ștearsă cu totul de pe suprafața pământului. Nici o casă nu a rămas întreagă. Casele, în partea cea mai mare de lemn, au fost duse de uragan și de șuvoiul apei la distanță de sute de metri. În locurile mai înalte nu se vede nici măcar urmă de sat. Sunt și aici mulți răniți.

Mateiu.

Comună mică în apropierea Dejului cu 800 de locuitori, dintre cari aproape jumătate români, restul maghiari. Din 180 de case 150 zac în ruină. Numărul răniților e foarte mare.

Bozieș.

Are 800 de locuitori, în majoritate români. Comuna întreagă e nimicită. 170 de case, toate zac în ruine. Și aici, numărul răniților e mare.

Brețcu.

Comună mare în comitatul Murăș-Turda cu 1200 locuitori, dintre cari aproape 400 români, iar restul unguri. Amândouă bisericile, atât cea reformată cât și cea românească greco-catolică, au suferit mult din pricina uraganului. Doi morți și numărșori răniți au căzut jertfă tempestății. Poporul a rămas fără adăpost. Numărul animalelor îngropate sub ruine nu se cunoaște încă. De mult poporul din aceste ținuturi n'a avut să îndure lovituri de felul celei de luni. Doar bătrânii dacă mai povestesc de uragane asemănătoare ce au văzut în tinerețe.

Afară de comunele de mai sus au mai fost bătute de uragan și următoarele sate românești: *Beed, Rușii-Munți* cu aproape 1500 locuitori români și *Batin* cu mai bine de 1000 locuitori români.

Dela părintele Ioan Rotariu din *Matei* primim o mișcătoare scrisoare în care d-se apelează la sufletele bune românești, pentru a veni în ajutor cu obolul lor poporului sărăcit de sub păstoria d-sale. O vom da publicității în numărul nostru viitor.

În unele părți ale țării a bătut și grindină, făcând pagube însemnate în semănături și în vii. În străinătate, în deosebi în unele ținuturi ale Germaniei, încă au bătuit furtuni mari, în multe locuri împreunate cu grindină și revărsări de ape.

Din cauza sfintei sărbători de mâne, Înălțarea Domnului, numărul nostru proxim va apare vineri noaptea.

Academia de agricultură din Cluj ține în anul acesta dela 26 iulie până la 6 august un curs pentru preoți și pentru învățători, în care curs se va arăta, că cum se cunosc plantele medicale, cum trebuie adunate, păstrate și valorizate; participanții capătă cortel liber și 64 cor. pentru călătorie și șpese de întreținere; rugarea de primire trebuie dată acum la academia de agricultură în Cluj.

Facem atenți pe preoții și învățătorii noștri la acest curs de valoare economică, pentru că adunarea și valorizarea plantelor medicale e un izvor bun de venit; farmaciile și fabricile de medicamente caută și plătesc bine plantele medicale; — romonițele, florile de tei, florile de soc și altele multe.

Vrednic este. Harnicul învățător din Oravița, d. Gheorghe Lipovan a fost denumit din partea Ven. consistor diocesane din Caransebeș de comisar școlar în tractul Oraviței.

O alegere mai nimerită nici că se putea face. E unul dintre învățătorii cei mai harnici. Distingția l-a ajuns în al 20-lea an al muncii sale rodnice ca bărbat de școală.

La mulți ani cu bine!

GONDA

Stabiliment de vestminte

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pănuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 451.

Moartea regelui Daniei. O telegramă sosită din Hamburg anunță: *Frideric Carol Wilhelm regele Daniei, care se afla de marși în Hamburg, ieri a fost pe neașteptate lovit de apoplexie și imediat a și murit.*

Frideric al VIII. regele Daniei, s'a născut în anul 1843 3 iunie în Copenhaga. Pe tronul Daniei s'a urcat în anul 1906, după moartea tatălui său Cristian al IX-lea. În anul 1869 s'a căsătorit cu principesa Luisa, fiica regelui Svediei, Carol al XV-lea. Din căsătoria aceasta a avut patru băieți și patru fetițe, dintre cari fiul său al doilea, Hacon al VII-lea dela 1905 e rege al Norvegiei.

Regele mort, ca rege nu a avut vre-un rol mai însemnat în politica Europei, trăind o viață retrasă și ocupându-se mai mult cu științele naturale.

Din Hamburg a voit să facă o călătorie mai lungă, ceea ce însă moartea l'a împiedecat.

Apel. *Cu toată dragostea frățească și pătruns de dorul fierbinte de revedere, pe aceasta cale rog pe toți iubii mei colegi, cari înainte cu 25 ani, adică în anul 1887 au absolvit clasa VIII-a în gimnaziul superior gr.-cat. din Beius, și mai sunt în viață, — să binevoiască a se prezenta pe ziua de 30 maiu s. n. a. c. în Beius, unde dimineața la 7 ore se va celebra s. liturgie în biserica gr. cat., iar după s. liturgie ne vom aduna în edificiul gimnaziului, unde vom reînoi vechea dragoste prietenească.*

Și până atunci eventualele scrisori să se adreseze subscrisului. — Nădlac, (cott. Cianad) la 12 maiu 1912 st. n. Arcadie Crâșnic, paroh greco catolic.

Rugăm pe toate ziarele românești să binevoiască să reproducă acest apel. (Red. „Românul”).

Donațiune! *Doamna Elena Popescu văduvită Turelik din Lugoj a donat pe seama fondului de convict pentru băieți al diecesei Lugojului 200 cor. iar pentru fondul de convict pentru fetițe al aceleiași diecese iară 200 cor. la oaltă 400 cor. ca cunună nevestejită întru amintirea repozatci ficei sale Silvia.*

Bunul Dumnezeu să-i aline durerea cauzată prin pierderea neuitatei sale fiice, iar generoasei donatoare îi dorim dela Atotputernicul Dumnezeu sănătate deplină și mângâiere sufletească pentru frumoasa jertfă ce a adus-o spre altarul culturii neamului românesc; oh! dacă toate femeile române ar simți și ar face astfel, ca și această generoasă mamă română, multe, foarte multe, s-ar putea face pentru binele și înaintarea sfintei cauze românești.

Episcopul dr. Laurențiu Mayer, parohul palatului imperial și al curții, a decedat la Viena, luni la amiază, bătrân de 83 ani. S'a născut la 3 iulie 1828 într'un sat din Austria inferioară; părinții săi au fost țărani. Dintre cei 8 frați, unul a devenit învățător, o soră a intrat în claustru, ceilalți au ramas economi; unul a fost mulți ani derândul primar în sat. Episcopul i-a cercetat în fiecare an acasă. Peste 30 de ani a stat dr. Mayer în serviciul curții, ca paroh spiritual. Dânsul a fost confesorul Majestății Sale, dânsul a dat creșterea religioasă micului arhiduce imperial Rudolf, arhiduceselor Gisela și Valeria și copiilor lor și puținii vor fi avut încrederea casei domnitoare în aceia măsură, ca bunul părinte dr. L. Mayer.

Serbătorirea lui 3 mai 1848 în București. *Liga culturală secțiunea București, va sărbători, în chip deosebit amintirea măreței manifestațiuni naționale din Câmpia Libertății.*

Serbarea va avea loc în sala „Muntelui de Pietate”, Joi, 3 mai, începând la orele 8 jum. seara.

Programul cuprinde:

1. „3 mai 1848”, conferință rostită de St. Pop, membru în comitetul Ligei.
2. Dna Constanța Hodoș — *citire din scrierile sale.*
3. Dl P. Locusteanu — *citiri umoristice*“.
4. N. Grigorescu — *Monologue.*

Câte școli a avut România în anul 1911. Secretarul general al ministeriului român de industrie și comerț a edat o lucrare statistică având titlul: *Statistica anuală a României pe anul 1911.* Din această statistică pe lângă multele date referitoare la suprafața, întinderea pământului cultivat a căilor ferate, etc. ale României estragem următoarele date referitoare la starea învățământului:

România a avut în anul 1911: 4,177 școli rurale cu 5,541 învățători și 353,564 elevi; 888 școli urbane cu 1,373 instituitori și 77,324 elevi; pentru învățământul secundar și superior 179 școli cu 1,923 profesori și 25,980 elevi; două universități cu 399 profesori și 5,128 studenți.

Frumoasele Ierusalimului. Fetele din Ierusalim și înainte cu trei mii de ani au fost frumoase și atrăgătoare și ce e mai mult știau să se și îmbrace cu gust. Le plăceau giuvaerecele și hainele strănte, lipite pe corp. Profetul Isaia în scrierile sale dă amănunte asupra modei femeilor de acum două mii șeasăsutecincizeci de ani și cele scrise de el referitor la îmbrăcămintele doamnelor ori și care ziar de modă din zilele noastre le-ar putea primi în coloanele sale, căci îmbrăcămintele din acele timpuri ale damelor servese și azi de model în moda hainelor damelor moderne. Giuvericele însă au purtat mai multe, decât damele moderne. Verigele din nas au eșit foarte demult din modă, în timpurile noastre numai popoarele primitive de pe insulele Sumatra și Borneo, mai poartă această podobă, însă lăntșoarele cu cari își lăntșau genunchii, trandafirii ca să pășască mărunt și pentruca fiecare pas să fie urmat de zângănitul melodios al acestor lăntșori — aproape cu siguranță vor deveni iar moderne. Cartea profetaului descrie în colorii foarte vii epoca de aur a Ierusalimului, cu bogățiile cele mari, cu promenadele elegante, unde, îmbrăcate în costume transparente și încărcate cu giuvaerie, se plimbau damele din timpurile acelea, în vreme ce în chioscurile de pe marginea promenadelor fiii lui Israel consumau diferitele băuturi plăcute. Laxul era foarte mare. Gâtul și brațele damelor erau încărcate cu mărgelile scumpe până chiar și sandalele din picioră erau decorate cu pietrii scumpe, cari nu arare-ori reprezentau adevărate comori. Pe brațe, mai înses de coate, purtau brățare groase de aur împodobite și acestea cu diferite petri scumpe. Mai elegantă era însă mantaua lungă, cusută cu fir de aur pe care o purtau numai aruncată neglijent pe un umăr prinsă în încrețituri pitorești în așa fel, ca să nu acopere mai mult din contururile corpului, decât e neapărat trebuință. Profetul se plânge, că fetele Ierusalimului nu se prea gândesc la Iehova, însă cu atât sunt mai superstițioase. Cercetarea bisericilor nu era la modă, însă cu atât mai des erau vizitate vrăjitoarele, ceea ce a dus la nimicirea Ierusalimului.

Locuți-au români în Ardeal pe timpul ventrei ungarilor? De Zenove Păcligan. Blaj, 1912. Pagini 15. Tipografia seminarului teologic. Canonicul Karácsony János din Oradea-mare, vestitul istoric (?) al maghiarilor, a edat în toamna anului trecut o carte în care voiește să dovedească, contrarul celor știute și dovedite de oameni mai autentici în materia aceasta, decât Domnia-Sa și anume că românii au venit pe aceste locuri cu sute de ani mai târziu decât ungarii. E foarte trist pentru cultură, dar cu mult mai trist pentru cultura (?) maghiară, pe care compatrioții noștri cu mijloace nu prea alese voiesc să ni-o impună, — că oameni de tagma d-lui Karácsony o „alimentează” cu produsele lor „spirituale”. Zice D-lui în carte ca se ne mulțămim, ca niște venetici, cu aceea ce ne dau ei, ungarii, poporul alcătuitor de stat din buna lor voință. Ca să întârească, și mai bine absurditățile înșirate în cartea-i,

dă de minciună și pe strămoșii săi, începând cu notariul lui Béla al III-lea până la cronicari și istorici din zilele noastre, cari au recunoscut continuitatea noastră pe aceste plaiuri.

La „studiu” demniei sale și-au dat evenimentul răspuns: d. Ioan Lupas protopop în Săliște și d. Zenovie Păcligan în lucrarea cu titlul de mai sus.

D. Păcligan în cartea sa aduce o sumă de dovezi istorice, prin cari dovedește mai presus de orice îndoială, că românii au fost deja în Ardeal cu mult mai înainte de venirea ungarilor, spulbărind totodată dovezile scoase din — burtă a d-lui Karácsony.

Coeducație. Scena s'a întâmplat într'o sală de învățământ a școlii comerciale superioare din Săghedin, în care fetele învață la oaltă cu băieții. Profesorul explică despre sporul de copii la indienii din punct de vedere economic și comercial pentru piața mondială engleză. Băieții însemnau a lensa explicațiile profesorului, câtă vreme fetele șopteau agitat între ele, trecând din mână în mână o scrisoare. Profesorul cu ochi de vultur observând agitația fetelor, imediat întrerupse explicațiile și zise într'un ton răstit:

— Domnișoară Clementina, spune-mi despre ce vorbiam eu adineaori?

Domnișoara Clementina, o frumoasă fetișcană blondă, cu ochi albaștri, repede vâri scrisoarea în buzunarul gâtului și făcând o față nevinovată, privea dașumeana stăni de învățământ, ca și când de acolo ar fi așteptat ecoul cuvintelor d-lui profesor. Se făcu o liniște mormântală, apoi răsună glasul domnișoarei Clementina:

— Sporul copiilor indieni pe femeia europeană numai întrâtăta o interesează, întrucât pri sporul copiilor indieni, partarea la școală și în lăgătură cu aceasta progr-ul culturale.

— Da! rogu-te, nu povesti! D-ta n'ai fi atentă! Clasa întreagă n'a fost atentă! Clasa treagă va fi pedepsită... Voiu da secundă clă întregii!!

Spunând cu mânie aceste cuvinte profesorul pleacă spre banca în care ședea dșoara Clementina. Din nefericire frumoasa blondă strănută una răvănă și deodată cu năframuța scoate din buzunar și scrisoarea cu pricina.

Observându-o profesorul se apleacă repede ca s'o ridice. Dar în-o decă mai ni de unde. Căci fetele văzând primejdia mare începură a manevra cu piciorușele și în scurtă vreme scrisoarea ajunse sub banca priică. Profesorul porzând-a și răbdarea, se răsti cu mânie:

— Toate fetele să se ridice în picioare.

Dar toate rămaseră jos, ba se așeză la loc și dșoara Clementina. După aceasta băieții izbucniră în hohote de râs, iar fetele începură a tropoti cu piciorușele ca și când mă de drăcușori ar fi dansat jocul diavelesc.

Profesorul în lungul său serviciu nu întâlnise încă un caz atât de curios. Il chină curiozitatea, ce putea fi care scris pe hârtiuța din pricina căveia clasa întreagă sări pentru apărarea dșoarei Clementina?

Profesorul aleargă la banca dintâi și... găsi scrisoarea. O luă în mână și începu să cetească:

Circular.

Azi seară vom ține în locuința privată numită „Iovarășul Viei” o convenire socială. Fiecare să aducă cu sine o coroană, care de acasă să se ceră pentru un cuet de corespondență comercială. Toalete de serată nu sunt permise. Cine poate să stoarcă dela tatăl său mai mulți gologani, acela să aducă și câte o sticlută cu vin. Gramofoane, tamburiștii și flautiștii sunt primiți cu bucurie, dimpotrivă ori care trădător va fi bătut cu funia muiată în apă. Tâlnuirea este câvânt de onoare.

Societatea pentru ajutorarea copiilor indieni și pentru apărarea copiilor mici.

Profesorul se infurie grozav și rupse circularul în zeci de bucăți, apoi zise următoarele cuvinte:

— D-voastră sunteți prea maturi pentru instrucția coeducativă.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Ioan Bogoi, Covăsinț. Am primit 7 cor. abon. până la 30 iunie 1912.

Redactor responsabil: *Alexandru Halmăglau.*

Se vinde

dreptul de opțiune dela peste 150 acții „Albina”. A se adresa la administrația zărilor noastre.

Un candidat de avocat

afără aplicare momentună pe lângă condițiuni favorabile la

Dr. Desideriu Fölpp,
avocat, Vaidahunyad.

Un candidat de avocat

cu praxă necondiționat bună pe lângă cele mai favorabile condițiuni afără aplicare în cancelaria subserisului

Dr. Iulia Moroziu, avocat.
Uibara (Marosujvár).

Înștiințare.

Aduc la cunoștința on. public din Arad și jur, că am cumpărat

ospătăria

dului Donawell din colțul străzii Făcân și provăzută cu aranjament nou, o conduc mai departe.

În ospătăria mea se capătă zilnic mâncări reci și calde foarte gustoase, vinuri curate, vechi și noi de Șiria, bere rece de Steinbruck. Serviciu conștiințios. Prețuri ieftine.

Rugând binevoitorul sprijin semnez cu stimă:

Bécsi Gábor,
ospătar.

Nr. 1485—1912.

INȘTIINȚARE.

Fondurile și fundațiile arhidiecezei în cat. de Alba-Iulia și Făgăraș sunt în poziția de a vinde câteva sute de opțiuni la emisiunea nouă a institutului de credit și economii „ALBINA” din Sibiu. Ceice reflectează la cumpărarea astorfel de drepturi sunt rugați să-și facă ofertele în scris în plăci sigilate până cel mult în 25 Mai 1912 st. n. spunând la câte acțiuni nouă reflectează, cât ofer pentru dreptul de opțiune a unei acții, și să alăture pentru fiecare opțiune optată vadiu de câte 20 coroane. Ofertele și vadiile să se trimită la adresa administrației centrale capitulare în Blaj, cel mult până în 5 Iunie st. n. se vor încunoștința reflectanții despre rezultat. Accia ale căror oferte se vor primi vor fi provocați, cu până în 25 Iunie 1912 să trimită la admin. centrală capitulară suma oferită pentru dreptul de opțiune, computându-se în aceasta vadiile deja depuse, apoi 20% (40 cor. de acție) și câte 10 cor. pentru spese. În schimb li-se vor trimite titli provizori edați de institutul de credit „ALBINA”. Ceice nu vor face aceasta își pierd vadiile depuse și dreptul la emisiunea nouă.

Reflectanților, ale căror oferte nu vor fi primite li-se vor restituî vadiile pe specele lor până cel mult în 5 Iunie 1912.

Blaj-Balázsfalva în 11/5 1912.

Administrația centrală capitulară.

„Harem”

cea mai bună gură

1 duzină 4 coroane.

În Arad de vânzare numai în drogheria

Török A. és Tsa

Andrássy-tér nr. 20.

Kratochvill Ágoston

turnătorie de lucrări de artă și firme
Budapesta, VII., Cserhát-u. nr. 22.

Fond. în 1899. Telefon: 28-33.
Nr-ul casei de păstrare poștală reg. ang. 15515.
(Notă Clearing).

Table de firmă vărsate din bronz și zinc pentru ofițeri, medici, avocați, ingineri, arhitecți, execută frumos și modern. Cea mai mare fabrică în bransa aceasta în Ungaria.

— Prețuri de fabrică. —

Correspondență în limbile maghiară și germană

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, mărimi de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execută cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietrii monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

GHEORGHE GIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucră pentru edificii ori unde, și la ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositori
Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în bransa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiunile cele mai convenabile. : : :

Prospecte gratis!

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K — 68 litru. Rizling — 70. Roșu — 94. Šiller — 62. Carbenet alb K — 90 litru.

Vin din anul 1911 K — 54 și 56 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau înaprunut pe timp de două luni.

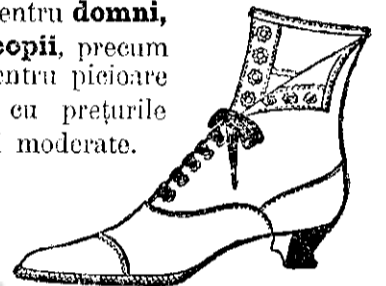
Pentru Calitatea vinului garantez.

Petru Benea
prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m).

Petru Moga

pantofar pentru domni, dame și ortoped
Ghej-Kolozsvár piața Boescai nr. 8.
[lângă farmacia Biró].

Execută după cea mai nouă modă și din materialul cel mai excelent totfelul de **ghete pentru domni, dame și copii**, precum și ghete pentru picioare suferinde, cu prețurile cele mai moderate.

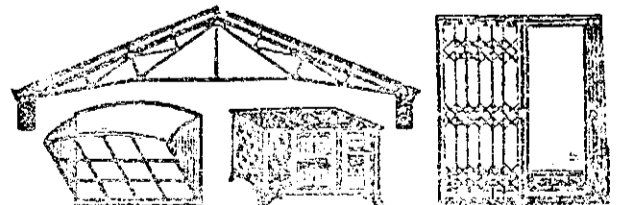

Barthl János

lăcătuș artistic și de edificii
ARAD, Rákoczy utca numărul 9.
(În casa proprie).

Primește spre executare toate lucrările în bransa lui și anume: lucrările din fer la edificii, construcții de fer, îngrădiri și decoruri de fer, și totfelul de reparaturi. — Cu preliminar de spese servesc gratuit. Rog binevoitorul sprijin.

Cu stimă: **BARTHL JANOS.**

ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta precum: strângerea cu fer a zidurilor, pregătirea de **porți și garduri de fier**, balcoane, trepți, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de **reparaturi** atingătoare în bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

EGRY FERENCZ turnătorie de clopote

BUDAPESTA, urmașul Pozdech și Thury.

FABRICA: VI., strada Lehel nr. 8/a.

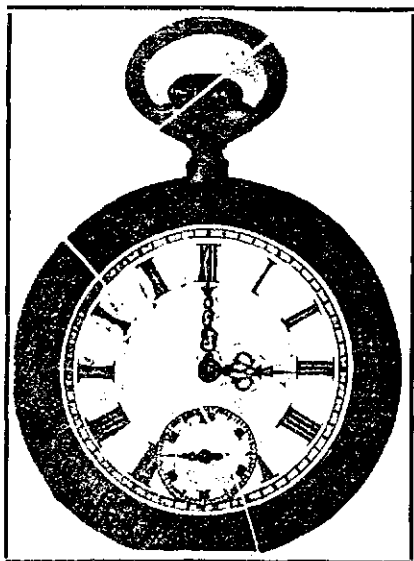
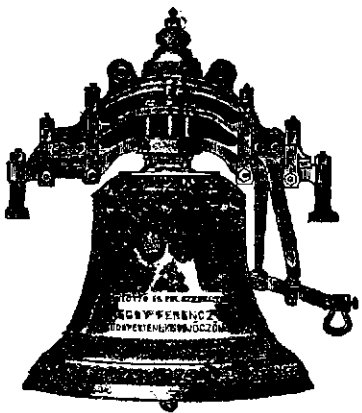
Fondată în 1847. — Telefon 25—37. — Fondată în 1847.

Fabrica: Kiszegjőcön, Ungvárm. — Fond. în 1793.

TURNĂTORIE DE CLOPOTE

fabrică pentru aranjamente de clopote și clopote după renumitul sistem ces. și reg. Pozdech.

Distins: Paris cu 3 medalii. Marseilles 1 medalie. Moscova 2 med. Viena 2 med. Budapesta 4 med. Seghedin 1 med. Alba-regală 4 med. Kecskemét 1 med. Cincibiserici 1 med. Hodmezővásárhely medalie de aur. La expozițiile reuniunilor economice din comit. Bichiș, regnicolară, din Győr industrială. Országos vas- és fémipar, cu medalie de onoare. Afară de acestea 3 cruci pentru merite, una dela mitropolitul din Sofia.

Cele mai bune **oroloage**Cele mai solide și **juvaericele**

cele mai moderne

atât pe **bani gata, cât și în****rate** pe lângă **chezășie de 10****ani** cu prețuri ieftine, liferează cea

mai bună prăvălie în aceasta privință

în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

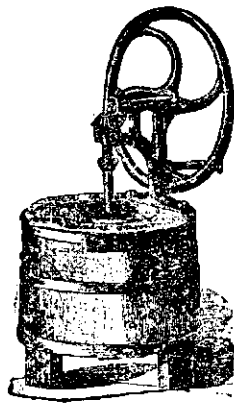
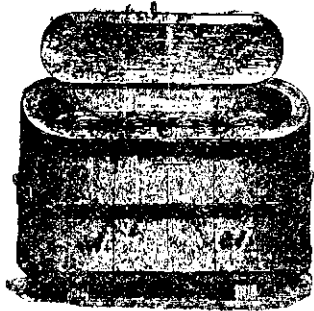
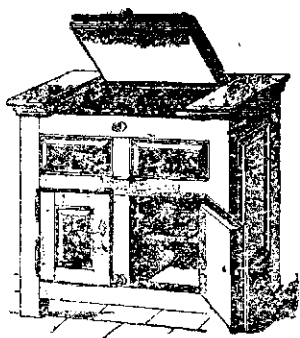
Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Románul” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Románul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Dulapuri pentru gheață. Despre excelența dulapurilor mele de gheață se poate oricine convinge deja la prima vedere, drept

aceia recomand fiecăruia să-mi cerceteze magazinul aflător în Budapesta VI., Terézkör-ut nr. 8, sau fabrica. Deoarece toate fabricatele mele se execută sub conducerea și supraveghierea mea, de aceea ofer cea mai deplină garanță pentru calitatea lor bună. Nu-măroase scrisori de mulțumită dovedesc exactitatea afirmațiunii mele.

Fabrica: IV., str. Klapka nr. 5. Magazinul: VI. Terézkör-ut nr. 8. Budapesta.

Catalog de prețuri în limba ungurească, germană și franceză trimis gratuit.

CORNEL TUNNER

industrie de marmoră și granit în

Timișoara-Fabrik, Andrásy-ut 22. Timișoara-Josefin, Hunyadi-u. 4.

Filiala: Vârșeș, str. Deák-Ferenc Nr. 9.

Își recomandă magazinul său bogat asortat cu

pietrii monumentale**table de marmură, statui, etc.**

fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, liferează mai ieftin ca orice concurență.

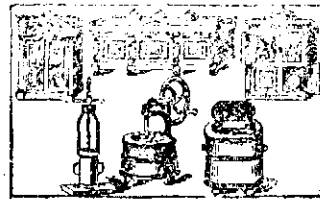
50% economie de gheață!

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.

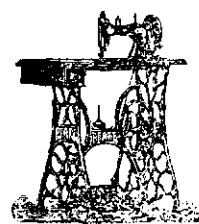
Budapesta VII., Rákoczy u. nr. 64. Telefon: 106—69.

Dulapuri de gheață cu cele mai mari construcții interne, brevetele și cari se pot desface, expediate spre deplina mulțumire a celor mai mari vânzători

de carne din Ungaria, — se pun în circulație. Despărțirea se face exclusiv prin dopuri din lemn de plută reșinate. Apa de gheață se întrebuințează pentru promovarea răcirii. Absolut fără miros! foarte ușor de curățit fără a scoate gheața afară.

☐ Să nu se confunde cu alte fabricații. ☐

GUCHT HUGO

mechanic

BISERICA-ALBĂ str. Becher 6.

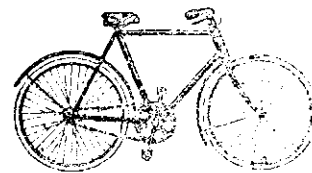
DEPOZIT de renumite mașini **PAFF** pentru cusut, de cârpit ciorapi și brodat.

MAȘINI de cusut **PHÖNIX** și **NEUMANN**, biciclete **STRYA** și **WAFFEN** toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine.

ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric.

PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzunar aparate de electrizat.

IN ATENȚIUNE: nu țin agenți voiajori și așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmelo și agenții acestora trimiși pe sate nu stau în nici o legătură.

Stoboare de sârmă

tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

În atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vinătoare etc.

KLEIN ISTVÁN,

fabrică pentru împletituri de sârmă,

Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

Cele mai frumoase rețele!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip (prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schinte, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stouri pentru fereste de ori-ce mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt Prospect de prețuri trimis gratis.

Karton Aladár

„Alba“ fabrică de ghips Orăștie-Szászváros.

Oferă ghips fabricație proprie, fabricat după sistem englez brevetat, de-o soliditate mare deci un ghips

special de stucatură pentru sculptură
 modele și alabastru

care poate suferi mare mixtură, — expediat prompt și eventual pentru expediere mai târzie, cu prețurile cele mai moderate.

Făceți o încercare, deoarece

cine lucrează cu ghips „Alba“ face economie în bani!

Martics și Pák

croitori
 pentru
 domni

Arad, str. Weitzer János nr. 7. (Palatul greco-cath).

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public, că croitoria noastră din strada Andrassy nr. 8 cu începere dela 1 Mai am mutat-o în strada Weitzer János nr. 7 în palatul gr. cat. (mezanin). Aducând aceasta la cunoștința on. public rugăm să fim onorați și pe mai departe cu binevoitorul sprijin al onorabilului public. — Cu deosebită stimă:

MARTICS și PÁK,
 croitori pentru domni.

Mare atențiune!

Sam. Wagner

Prima turnătorie de fer sibiană. — Fabrică de mașini agricole. — Atelier de mori și prăvălie de fer.

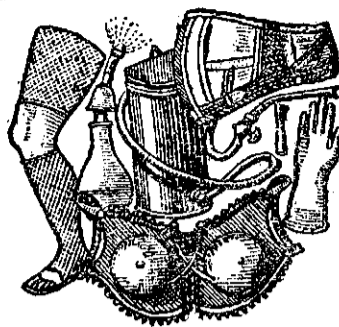
Recomandă cu cea mai mare căldură bogatul său asortiment de totfelul de motoare dela prima fabrică, dela cel mai mic și până la cel mai mare; asemenea și mașini de treerat din renumita fabrică HOFHERR dela cea mai mică și până la cea mai mare; nu mai puțin recomandă și totfelul de articole pentru edificări precum Cement de Portland și Roman din Beccin, traverse, trestie, carton câtrănit pentru învălit, pânză de sârmă pentru îngrădit, precum și orice fel de ferărie aparținătoare la edificări.

Toate pe lângă cea mai strictă garanță cu prețuri foarte moderate și condițiuni de plată avantajoase.

Nu vă grăbiți a comanda din alt loc, până nu veți vizita în prima linie această mare și bine asortată fabrică.

Efectuarea se face prompt și conștiințios.

Feriți-vă stinați agricultori a nu cumpăra imitații, și vă feriți de excoeci.

Corsete artistice pentru corp și ortopede

se execută cu specialitate și conștiințios după măsură la

Guidó Becsi

bandagist și ortopedist

Sibiu, str. Reisper nr. 7.

Totfelul de suspensorii cu prețurile cele mai ieftine. — Serviciu prompt.

Totfelul de reparări se execută prompt.

Kirsteuer Aladár

sculptor

în SIBIU (Nagyszeben), str. Faurilor n. 17.

Primește executarea a totfelul de

obiecte de sculptură

de ghips, piatră, ciment, lemn etc. figuri și ornamente executate foarte frumos.

Specialist în lucrări de mână liberă pe fațade sau în interiorul zidurilor.

Pregătește figuri întregi, busturi, statuete-relieuri din piatră sau metal. Modele mai mici pentru ziduri și construcții.

Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU

LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage atențiunea on. public asupra prăvăliei noastre nouă și cu totul modernă, înzestrată cu marfa cea mai solidă și fină din patrie și străinătate, și astfel aranjată, încât suntem în plăcuta poziție de a satisface toate cerințele onor. public. În special suntem în plăcuta poziție a recomanda on. public specialitățile de albituri pentru bărbați, și de ghețe pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de binevoitorul sprijin suntem

Cu stimă:

Cintea și Hau

3¹/₂ MILIOANE COROANE!

poate câștiga fiecare, cumpărând următoarele lozuri:

- 1 Obligațiune de câștig cu premie convertită dela Banca Hipotecară Ungară.
- 1 Obligațiune de câștig cu premie dela Prima Casă de păstrare Pestană din patrie.
- 2 lozuri Sanatorului Regina Elisaveta.

12 TRAGERI ANUALE și anume:

5 Februarie, 25 Februarie, 1 Martie, 25 Aprilie, 5 Iunie, 25 Iunie, 1 Iulie, 25 August, 5 Octombrie, 25 Octombrie, 1 Noiembrie și în 27 Decembrie.

CÂȘTIGURILE PRINCIPALE:

Cor. 1.000.000.—, 500.000.—, 400.000.—, 300.000.—, 2 câștiguri de 200.000.—, 100.000.— și 75.000 etc.

Acestea 4 bucăți lozuri le vindem de prezent pe lângă:

48 rate lunare à 10 coroane

După primirea ratei prime imediat trimitem cumpărătorului Lista legală de rate, în care este indicată seria, numărul și litera lozurilor vândute, pe baza căreia va participa respectiv la toate tragerile viitoare și eventualele câștiguri sunt în întregime ale lui. După fiecare tragere controlăm punctual toate lozurile vândute de noi și eventualele câștiguri le vom aviza telegrafice și întrucât e posibil chiar și telefonice st. noștri cumpărători. Rata primă e mai bine a ni-se trimite prin mandat postal pe a cărui cupon trebuie indicată legibil și punctual adresa cumpărătorului. Spre a ni-se putea trimite ratele viitoare gratis fără porto și alte spese postale, trimitem fiecărui cu ocaziunea estradării listei de rate și cecuri postale. Toate eventualele câștiguri se espiătesc în bani gata la Casa noastră.

Nici un moment să nu trăgănați cu comanda.

Noroc fără sfârșit și fără nici un risc.

Orice pierdere este exclusă, numai și numai de câștig poate fi vorba. Toate comenzile sunt a se adresa către

USTREDNA BANKA UČASTINNY SPOLOK
Budapesta, VI. Váci-körut 31.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârçiuiri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de**Rozsnyai,**

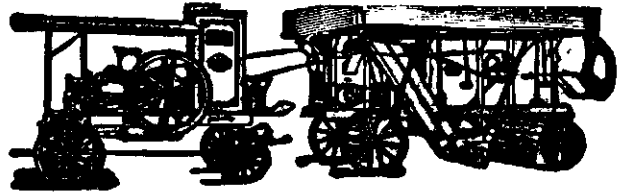
care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia**ROZSNYAY M.****A R A D.**

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO” orginal.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa**A R A D. Telefon 442.**

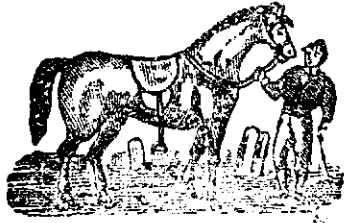
Cereți prospect!

Vad Gabor

curelar și șelar

ORADEA - MARE

(Nagyvárad), str. Körös n. 38.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că sub firma de mai sus am deschis un atelier modern pentru **curele și șele**

Țin în magazin totfelul de echipamente pentru *trăsuri*, pentru *călărit* și pentru *vehicule*. Mărfurile sunt fabricate din cel mai excelent material și se vând cu prețurile cele mai ieftine. — Primese orice lucrări în bransa aceasta. Reparări se fac cu prețuri moderate.

Mult stim. doamnă!

Am onoare a vă aduce la cunoștință, că pentru

atelierul meu de pălării pentru dame

mi-au sosit cele mai noi pălării — modele din Paris și Viena.

Vă rog foarte mult st. doamnă, să binevoiți a-mi cerceta bogatul meu magazin, onorându-mă cu on. d-voastre comande, asigurându-vă anticipativ despre serviciu foarte solid și cu prețuri moderate.

Rugându-vă pentru binevoitorul sprijin, sunt

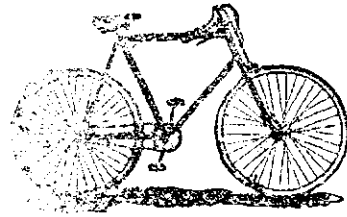
Cu deosebită stimă:

LĂZĂR C.

atelier pentru pălării la modă

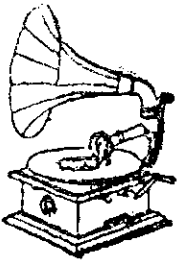
ARAD, strada Andrássy (palatul minorităților).

Mare asortiment de pălării de doliu. Comenzile de pălării de doliu se execută în decurs de 12 ore.

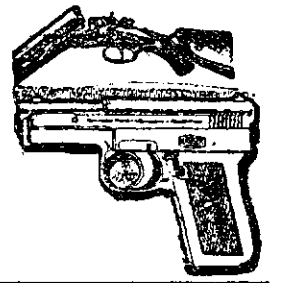
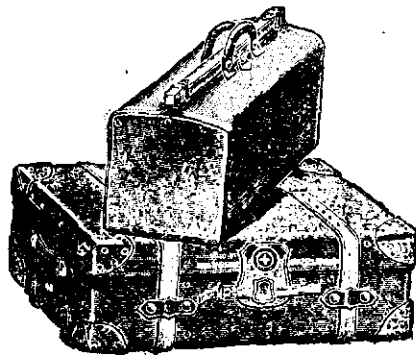
Dacă pentru banii d-tale
voiești să cumperi marfă bună
! pe lângă plățiri în rate !
și dacă eventual ai lipsă de

mașini de cusut, revolvere,
sau orice geamantane pen-
tru călătorie acestea să le
cumperi în **ORADEA-MARE**
piața Szent László în prăvălia
lui

Kalenda János

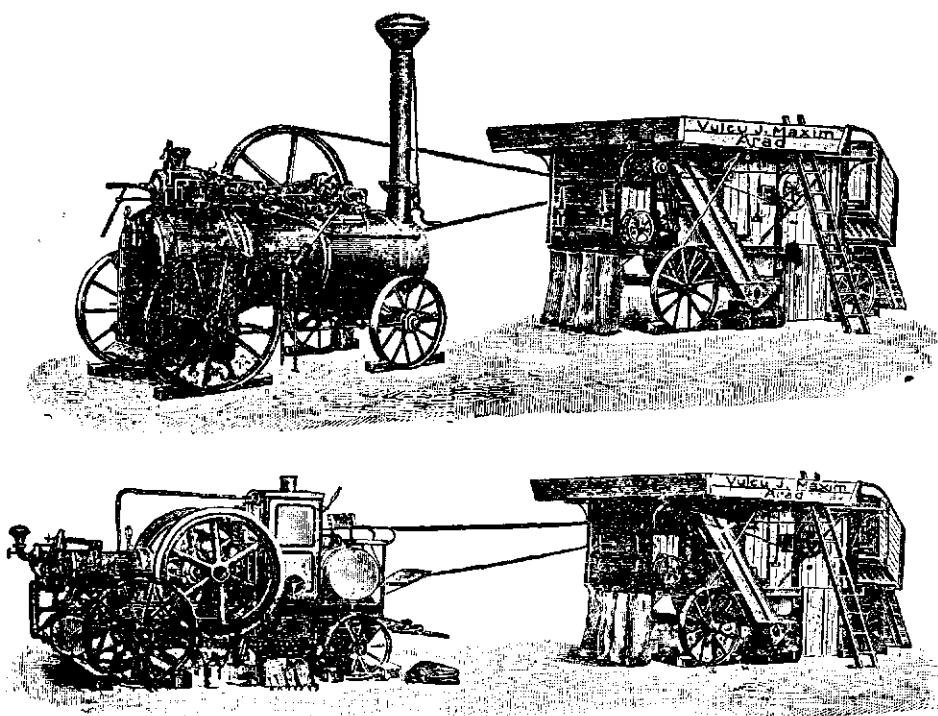
unde se află singurul magazin de renumitele biciclete HELICAL și PUCH. Tot aci se mai află și mașini de frământat „IDEAL“, precum și mare atelier pentru
: : : : : :
reparaturi. : :

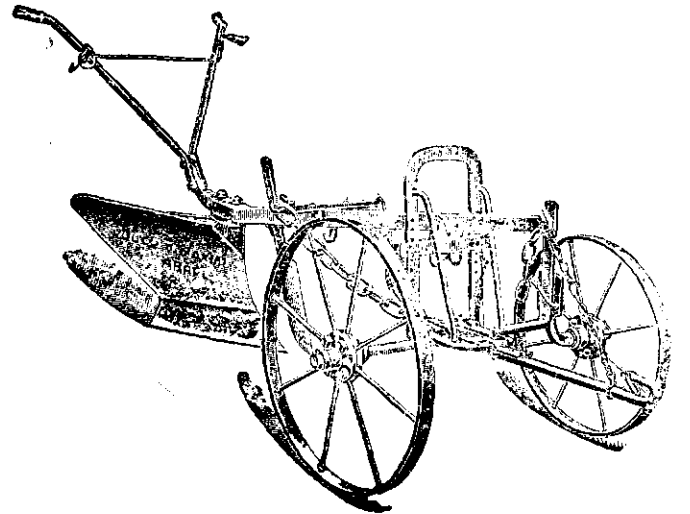
MAXIM I. VULCU

fabricant de
: mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuese în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Deschiderea ospătăriei din pădurița orașului.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că deschiderea sărbătorească a ospătăriei mele din pădurița orașului va avea loc **Duminică, adică în 12 Mai n. d. a. Muzică excelentă.**

Năzuința mea principală este, că prin **servirez** de bere de Steiabruck și cele mai curate vinuri de podgorii, să câștig mulțumirea on. public.

Cel mai plăcut loc pentru excursioniști. Buffet rece.

Bucând binevoința sprijin, sunt

Cu deosebită stimă:

Németh Náci,

ospătar.

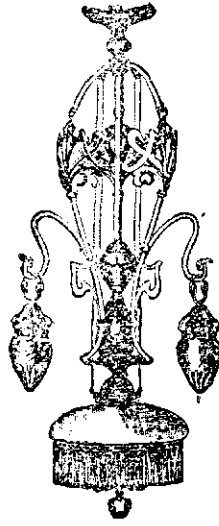
TELEFON nr. 309.

TELEFON nr. 309.

PREȚURI IEFTE NE!

„La manufactor“.

HAUPT DÁNIEL
FERĂRIE ȘI PRĂVĂLIE DE VOPSELE
FĂGĂRAȘ piața Ferencz-József 27

Mare magazin în toffelul de artiellii de mäsar, fierar și lăcătuș, fiere pentru zidiri și pentru mobile, cumpene zecimale pentru bucătărie și pentru prăvălii.

Vase pentru bucătărie de email „Sphinx“ veritabile, tacâmuri de masă Solingen veritabile, linguri veritabile de Alpacca și ține de Berudorf, lampe și părți de lampe. Trăsuri pentru copii, frumoase și durabile, cu prețurile cele mai convenabile!

SERVICIU CONSTIȚIOS!

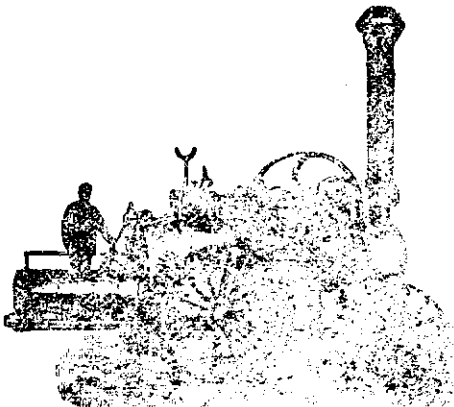
Viitorul e al mașinilor de treerat de sine umblătoare!

Dacă locomobilul d-voastră nu este provăzut cu automat de sine umblător, adresați-vă la fabrica

Friedrich Testvérek

Temesvár-Józsefváros,

unde căpătați ori-ce informații de lipsă. În atelierele acestei fabrici să transformă la an peste 100 locomobile în automobile după cel mai nou sistem și cu piese noi brevetate. — Mare cruțare de timp și de bani se poate ajunge cu mașinile aceste automobile. Mare depozit în locomobile cu aburi. Prețuri ieftine! Condiții favorabile!

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt“

Cu coasa „Koronagyémánt“

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găesc între ele. Pentru trăncița fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2.-- 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

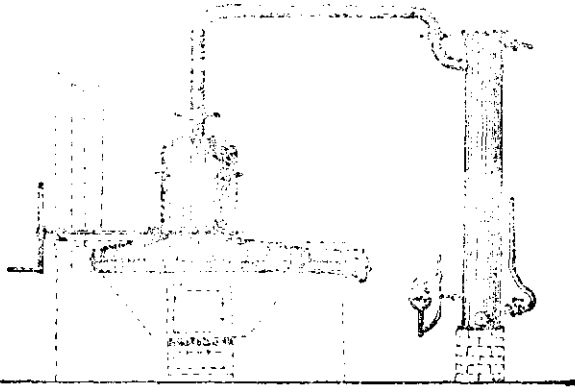
Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase
Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Arányi Adolf, fabrică de obiecte de aramă
Ujpest Lőrincz-u. 7. (în casa proprie.)

Fabrică și liferează, în cea mai excelentă execuție: CAZANE de fier

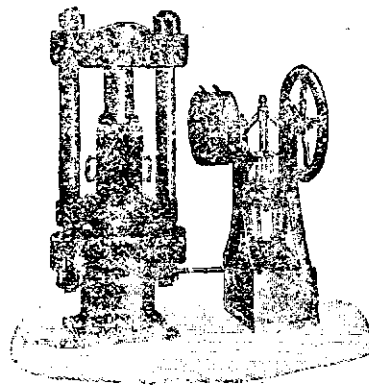
rachie, precum și garnituri complete pentru fabrici chimice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimis gratuit.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

in Nyiregyháza.

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mânate cu apă.

Plue de olei, construcție simplă ori complicată Prăjitori de olei pentru încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sămburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleiului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleiului. Unelte de melișat floarea soarelui, ș. a.

Exportul până acum în 237 uzine

Carl Piff, prima fabrică de obiecte de metal

Premiat de mai multe ori.

Telefon 184.

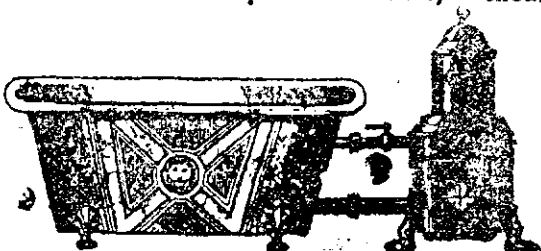
Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missits-utca sarkán Krauszer-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălzitoare și vane de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte edibctee e mital: precum ciubere, uclioare și căni. — Apoi țitere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tablă cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conduct pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neîntrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci.

Catalog de prețuri la dorință gratuit.

Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

Gustați
Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru“.

H. DURATZO

fost șef. atelierului fotografic Mandy

Atelier fotografic

București, strada Gr. C.

Cantacuzino (România).

Se plătește de cuvânt
5 (cinci) fileri.

MICA PUBLICITATE

Titluri sau cuvinte cu
litere mai groase 6 fil.

Se caută

spre cumpărare un vagon de cucuruz. Cei ce dispun de o asemenea cantitate să se adreseze la administrația ziarului „Românul”

Un tânăr comerciant

român dorește să se căsătorească cu o domnișoară română care dispune de o zestre de 8—10 mii coroane. Reflectantele sunt rugate ca să-și scrie numele adevărat, asigurându-se de mai mare discreție. Să se adreseze la administrația ziarului „Românul” sub deviza „Viitor de aur”. 1—2

Un taur

de Pinzgau de 6 ani se află de vânzare pe lângă condițiuni favorabile. Doritorii să se adreseze la administrația „Românului”. 1—3

Cumpăr

mai multe măști metrice de nucii. Cei cari au de vânzare sunt rugați ca pe lângă indicarea cantității și a prețului, să binevoiască a trimite ca mostră o cantitate de 1/4 kgr. la adresa adm. „Românul”. 1—4

Primesc

copil de suflet un băiețel de 3—4 ani. Sânt preferiți cei de preoți sau învățători și rămași orfani. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului sub deviza „Suflet de mamă”. 1—5

Comandați

dela librăria „Tribuna” tot folul de cărți literare și didactice.

Caut un învățăcel

la prăvălie, care să fie din o familie bună și să fi absolvit 1—2 clase civile sau gimnaziale. Doritorii să se adreseze la adm. „Românul” sub deviza „Brașoveanul”. 1—6

Caut.

o familie cinstită românească, care are un băiat la școli și ar dori ca să învețe mai ușor limba ungară dacă s'ar învoi ca fu schimb să își susțină copilul meu în vîrstă de 12 ani, iar eu pe al lor pe timpul cât ține cursul pe anul 1912/1913. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului. 1—8

Frumoase

tipărituri, ieftine și prompt le execută tipografia „Concordia” Arad, Zrinyi uteza nr. 1 a.

Caut

spre închiriat în vre'o comună românească, o crăsmă și dughian (prăvălie) Ofertele să se adreseze la administrația „Românul”. 1—9

Un băiat

orfan care pe cl. V. gimnazială a rămas fără nici un sprijin și ar dori să absolva gimnaziul, caută un suflet nobil care l'ar ajuta, iar după ce ar ajunge la câștig se obligă a restitui toate șosele avute, pe lângă cea mai mare recunoștință. Binevoitorii să se adreseze la administrație sub deviză: „Eminentul”. 1—7

Răspândiți ziarul „Românul”.

Haine moderne

și ieftine, face croitorul român Nicolae Iosif în Arad strada Deák Nr. 22. 1—10

Cereți

bogatul catalog pentru mașini agronomice și tot felul de ferării dela firma românească Frații Burza, Arad Boros-Béni-tér Nr. 1. 1—19

Mi-a sosit

noutățile de modă de vară pentru dame, domnișoare și domni Rog să-mi cercetați prăvălia mea, bine asortată cu cele trebuincioase. 1—22
Gheorghe Iancovici, Foray-uteza.

Rog

publicul român din loc și provincă să binevoiască a nu cerceta prăvălia noastră de coloniale și delicatose, unde se află cele mai proaspete vinuri, șampanie și liqouri. Vasile Șirian Arad, Lötövös uteza. 1—23

De închiriat

3 odăi cuină, odaie de scaldă și toate cele de lipsă în zidirea „Românului”.

Ce-l ce doresc

să zidească biserici, școale sau alto clădiri în interesul lor fac bine dacă se adresează la măiestrul zidar diplomat Ioan Claiți să se adreseze în Iozsef-Füherczeg-ut Nr. 1. 1—17

Cereți în toate restaurantele și cafenelele ziarul „Românul”.

De vânzare!

o tipografie modernă și bogată aranjată

cu toate cele trebuincioase pentru corespunderea executărilor lucrurilor celor mai fine și moderne.

Două mașini.

O mașină nr. 5 sistem Wörner și o americană. So vinde din mână liberă cu condițiuni foarte favorabile.

Doritorii de-a o cumpăra să se adreseze la administrația ziarului „Românul”

Cine dorește

să vindă, să cumpere, să publice în mica publicitate a „Românului” și va avea succesul dorit, sigur.

Faceți o singură încercare și Vă veți convinge.

Schwalb Adolf fia Vilmos

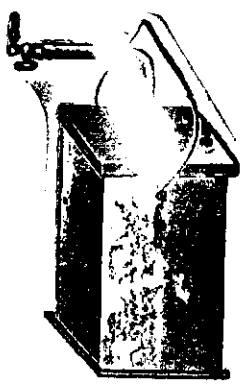
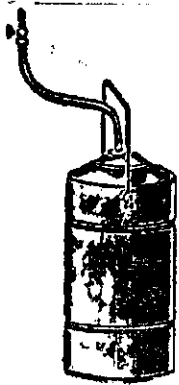
tinichigiu și mier.

Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

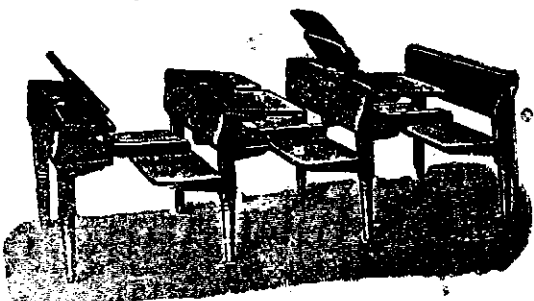
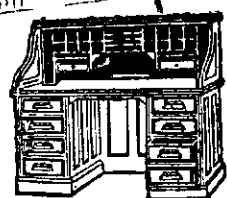
Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cane pentru olei, lack ori petrolu. facile, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

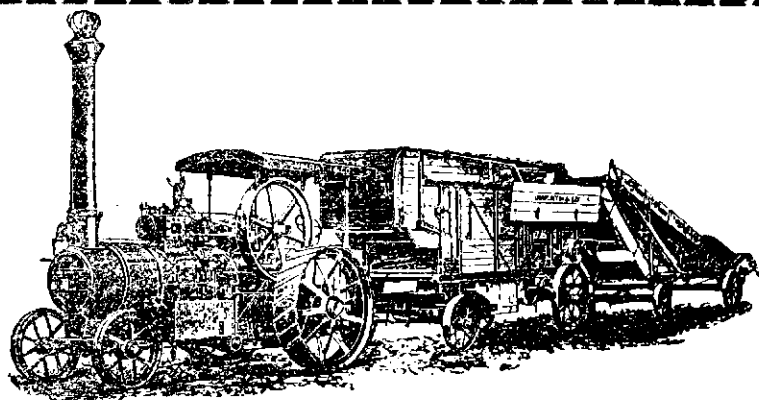
Feivel Lipót utódai

Budapest, IX. Ipar-u. 4.

Fabrică de bănci pentru școală, aranjamente pentru birouri, accesorii de gimnastică etc.

Catalog ilustrat la dorință se trimite gratuit.

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körut 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de treerat (îmblătit) cu putere de vapor, motorică, mînat cu cai și cu mîna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tăiat sfeclă.

Mașine de cosit și secerat.

Zdrobitori de struguri.

Prese de struguri.

Morișche de uruit.

Pompe de fântâni și

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună, cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco.

Corespondență română.